

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XII./STEVILKA 3

CELOVEC, DNE 21. JANUARJA 1960

CENA 2.- ŠILINGA

Mohorjeve knjige za leto 1960

Med kulturnimi dogodki vsakega leta ni moč iti mimo Mohorjevih knjig, kajti z njenim vsakoletnim knjižnim darom se obnavlja nadstoletna zgodovina te najstarejše, dolgo časa edine in največje slovenske založbe, obenem pa tudi zgodovina slovenskega kulturnega življenja. Politične, kulturne in gospodarske razmere so se v nekaj več kot 100 letih, ko je Anton Martin Slomšek Družbo ustanovil, močno spremenile. Države in vladavine nekdanjih časov so izginile, čeprav takrat nihče ni mogel verjeti, da utegne n. pr. habsburška monarhija propasti in čeprav so kovači miru leta 1920 v Parizu mislili, da postavljajo mejnike za dolge dobe in čeprav se je nacizem proglasil za »tisočletni raj«. Oblastniki pač menijo, da je njihova oblast brez konca in kraja. In vendar vse mine. Kljub spremenjenim razmeram je osnovna zamisel Slomškova ob ustanovitvi Družbe, namreč, da je namen Družbe izdajanje dobrih poučnih in zabavnih knjig za verno krščansko slovensko ljudstvo, veljavna še danes, kajti Slomška pri njegovem delu niso vodili vidiki tega sveta.

Mohorjeva družba je prenesla vse težave, tako po prvi kot po drugi svetovni vojni. Tudi nacizem, ki je v Celovcu požgal vso zalogo njenih knjig ter zaplenil vse ostalo njeno premoženje, misleč, da ji je s tem zadal smrtni udarec, je propadel, iz ruševin pa se je znova dvignila Mohorjeva družba. Njen delokrog je za danes sicer omejen na zamejske Slovence in na rojake po širnem svetu, kljub temu pa ima v bistvu isto nalogo, ki ji jo je določil Slomšek.

Skozi to prizmo moramo gledati vsakoletne darove Mohorjeve družbe. Zavedati se je pri tem seveda tudi treba, da je vsako človeško delo več ali manj pomanjkljivo v tem ali onem pogledu, toda treba ga je presojati v celoti in po namenu, ki ga ima.

Koledar za leto 1960 prinaša na 160 straneh pestro bero poučnega in zabavnega berila, pesmi, kratkih zgodb in poučnih člankov, med katerimi velja posebej omeniti prispevek jezuitskega misijonarja p. Kosa, ki pripoveduje o misijonskem delu na Japonskem, dr. M. T. je prispeval zanimiv in potreben članek o Sv. Višarjih, Marijinem romarskem svetišču, kamor so se skozi stoletja zaupljivo zatekali vsi Slovenci v svojih neštevilnih stiskah. V letu 1960 namreč obhajajo Sv. Višarje 600 letnico obstoja. Dokumentarne vrednosti pa je toplo pisan članek o pokojnem dr. Alojziju Kuharju. Med drugimi sestavki omenimo še poročilo dr. Valentina Inzka o kulturnem delu pri nas. Koledar nadalje poroča o življenju naših rojakov v Ameriki, zapadni Evropi in drugod.

Večerniško povest je letos prispeval naš priljubljeni pisatelj Karel Mauser, ki se v zgodbi o »Uri s kukavico« zopet povrača nazaj v svojo rodno Gorenjsko. V klenem, sočnem jeziku riše obraze in postave iz blejskega kota, kjer se dogaja povest o ljudeh, ki žive naravno, bogaboječje življenje, povezani z zemljo in vdani Bogu. Mauser že ima ustaljen krog svojih bralcev na Koroškem in ti bodo prav radi segli po tej povesti.

Prijetno se bere prevod povesti Josefine Stegbauer »Zvesta srca«, ki bo gotovo ugajala dekletom v takozvanih »norih letih« in jih navajala k pameti in dobrim dejanjem. Govori o petih mladih dekletih, ki so se sklenile v krog, da skupno opravljajo dobra dejanja.

»Preljubo doma« je knjiga o družinskem življenju. Spremlja življenje družine v vseh njenih vsakdanjih tegobah, pa tudi v njenem veselju. Knjiga je pisana v skrbnem, a poljudnem jeziku in bo prijetno in korist-

Nacistični rovarji na Koroškem odkriti

Po sporočilu Policijskega ravnateljstva v Celovcu so na temelju zapornega povelja Deželnega sodišča bile zaprte le te osebe: 18-letni vajenec Franc Karner, 30-letni šofer Franc Kure (oba iz Celovca) in 21-letni laborant Gerhart Pleschitschnig iz Velikovca ter 71-letni celovski odvetnik dr. Albrecht Alberti, ki je bil menda vodja nacistične skupine na Koroškem. Slednjega so varnostni organi aretirali nekje na Dunaju, kamor se je bil napotil po svojih opravkih.

Imenovani so bili funkcionarji »Bund der heimattreuen Jugend Kärntens« ter jih oblasti sumijo, da so preko te organizacije delovali v smislu ciljev nacizma — ali kot pravi zaporno povelje — NSDAP.

Nadalje pravi policijsko poročilo, da so pri hišnih preiskavah na domovih imenovanih zaplenili nacistične tiskovine. Nadalje je bilo ugotovljeno, da so se v prostorih advokatske pisarne dr. Albertija vršili tečaji za vodstvene kadre že omenjene »domovini zveste« organizacije ter da so pri tem izražali nacistične misli in hujskali k protisemitizmu. Šele 22. decembra 1959, to je pred tremi tedni, je bilo to društvo zaradi prekoračitve svojega po društvenih

pravilnih določenega delokroga oblastveno razpuščeno. Zaenkrat policija ni mogla najti dokazov, da so zgoraj imenovani člani omenjenega »heimattreu« društva bili udeleženi pri mazanju kljukastih križev in razobešanju nacističnih zastav na Koroškem. Tudi sicer teh mazačev še niso mogli odkriti.

Dr. Alberti je bil že leta 1938 član NSDAP, in funkcionar raznih nacističnih organizacij. Prva leta po koncu vojne je bil »neznane bivališča« in se tako izognil posledicam svojega nacističnega delovanja, toda ko so bili protinacistični zakoni leta 1948 omiljeni, se je zopet pojavil v Celovcu, kjer je izvrševal advokaturu, obenem pa takoj začel politično delovati. Bil je celo izvoljen v deželni zbor kot poslanec na listi odkrito nacistične VDU. Iz te se je potem razvila KPOe, ki je še danes zastopana z več poslanci v deželnem zboru ter raznih odborih, med drugim tudi v takozvanem »Minderheitenausschuß«, ki je izdelal razne predloge za prikrajšanje pravic slovenske manjšine.

Državno pravdnništvo še nadaljuje preiskovalni postopek proti zgoraj imenovanim.

Slovensko kulturno društvo v Celovcu

vabi vse rojake na

PUSTNO PRIREDITEV V CELOVCU

v nedeljo, dne 7. februarja, ob 7. uri zvečer v Kolpingovi dvorani. Na sporedu bo igra »Stric v toplicah«, srečolov in prosta zabava s plesom.

Nemci na preizkušnji

V Zapadni Nemčiji mnogo resneje jemljejo pojav nacizma kot pri nas. Dočim hočejo pri nas časopisi z objavljanjem vesti o nekaterih namenoma poslanih agentih komunizma (ta iz razumljivih razlogov hoče nastali položaj izkoristiti zase) in po vsej sili prikazati te incidente kot komunistično provokacijo in izbruh vsesplošnega antisemitizma (sovražstvo Judov), pa je resnica drugačna. Gre namreč v resnici za oživiljenje pristnega nacizma in miselnosti germanskega nadčloveka.

Iz uradnega poročila bonnskega notranjega ministrstva izhaja, da je od 200 doslej uradno raziskanih antisemitskih in neonacističnih incidentov, od mazanja kljukastih križev na sinagogo v Kölnu v božični noči pa do nedavnega neuspelega poskusa zažgati židovsko sinagogo v Ambergu pri Nürnbergu, velika večina imela

no branje za očete in matere, ki se morajo z istimi problemi vsak dan na novo pečati.

Ustaljena postavka Mohorjevih knjig so pa »Koroški Slovenci« izpod peresa zgodovinarja Fr. Erjavca. S 5. zvezkom je sedaj zaključen drugi del tega obsežnega in edinstvenega zgodovinskega dela o koroških Slovencih. Nihče še doslej ni tako globoko zajel in popisal življenjskega boja našega ljudstva na Koroškem. Veliko vrednost daje temu delu povezava z dogajanjem v ostalih slovenskih pokrajinah ter političnim razvojem v Evropi.

Na kratko smo zabeležili letošnji knjižni dar Mohorjeve družbe. Namen teh vrstic pa je predvsem ta, da tisti naši bralci, ki Mohorjevih knjig še nimajo, sežejo po njih, jih bero in hranijo. Naj bi ne bilo nobene slovenske hiše brez Mohorjevih knjig.

nacistični značaj. Državni tajnik v. Lex je v bonnskem parlamentu izjavil, da je le 23 incidentov imelo protijudovski značaj, pri nadaljnjih 46 so bila protijudovska gesla že pomešana z nacističnimi, vsi ostali so pa bili izključno nacistični. Do minulega četrta je bilo zaprtih 23 oseb.

Zapadnonemškemu kanclerju Adenauerju je sicer moč očitati trmo v zunanji politiki, vendar mu je treba priznati odločno protinacistično stališče. Nacistični izgredi, ki so spravili zapadnonemško vlado v velike težave v mednarodnem svetu, so starega kanclerja tako razjezili, da je rekel, da bi bilo treba golobrade in mlečezobe mazače in hujskače na mestu pretepsti, če se jih dobi pri njihovem nečednem početju.

Iz tega pa je isto časopisje, ki skuša nacistične incidente prikazati kot komunistično maslo, naredilo gorostastnost, da je Adenauer priporočil »linčanje« (pobijanje po razdivjani množici). Tako je zapadnonemška socialistična stranka izjavila, da »socialisti ne bodo nikdar dopustili linčanja« — to je v tem primeru zaslužene klofute ali brce kakemu mleče zoblemu nacistu.

Msgr. Anton Vovk — škof ljubljanski

Sv. Stolica je z dekretom imenovala dosedanjega apostolskega administratorja ljubljanske škofije msgr. Antona Vovka za rednega škofa in naslednika nedavno umrlega škofa dr. Rožmana. Vse formalnosti v tej zvezi so že bile izvršene. Msgr. Vovk je v težkih povojnih razmerah z veliko požrtvovalnostjo, pogumom in modrostjo upravljal zaupano mu škofijo. Pričakujejo, da se bo škof Vovk v kratkem podal v Rim na poročanje. Bo to njegovo prvo potovanje v Rim po vojni.

Našim naročnikom!

Uprava lista »Naš tednik — Kronika« se zahvaljuje vsem naročnikom in prijateljem lista za zvestobo v minulem letu. Prosimo vas, da ostanete listu zvesti tudi v novem letu!

Tudi tej številki so priložene za tuzemstvo položnice. Kdor ne zmore plačati naročnine za celo leto, naj bi to storil vsaj za pol ali četrt leta v naprej. Naročnina v letu 1960 znaša za Avstrijo: za celo leto 80.— šil., za pol leta 40.— šil. in za četrt leta 20.— šil. Posamezna številka stane 2.— šilinga.

Za izozemstvo veljajo v letu 1960 sledeče cene: Za Italijo 2.500 lir, Nemčijo 20.— DM, Švico 20.— sfr, Holandijo 20.— hfl, Belgijo 250.— bfr, Francijo 2.200 ffr, Švedsko 25.— š. kr. Za Ameriko, Kanado in ostale prekomorske dežele pa celoletno 6.— \$ (s poštnino vred).

Kdor se nas bo spomnil s kakim darom za tiskovni sklad, bo to objavljeno v listu in se mu še posebej zahvalujemo.

„Vsi speči psi so zbudjeni!“

Hamburški dnevnik »Die Welt« posveča nacističnim izgredom uvodnik, v katerem pravi:

»Kdor doslej še ni spoznal, da je za 55 milijonov Nemcev, to je štiri petine nemškega ljudstva, ki živi v novoustvarjenem svetu »gospodarskega čudeža«, sedaj napočila ura preizkušnje, je v zadnjih treh tednih bil na bolesten način na to opozorjen. Pičli trije tedni so minili, odkar sta dva dvomljiva, predkaznovana poldorasla mladeniča pomazala sinagogo v Kölnu. S tem sta sprožila plaz, ki je doslej povzročil še 200 podobnih dogodkov ter šel preko vsega sveta. In ta plaz je pokopal pod seboj del naše samozavesti, ki je izviral iz naše materialne obnove. To ni posebna škoda, kajti na avtomobilih, hladilnikih in televizijskih aparatih ni moč graditi življenja. Pokopal je pa tudi del nemškega ugleda v svetu in to je pretresljivo.

Dva poldorasla mladeniča sta našla čarobno besedo, s katero je moč priklicati duhove preteklosti in danes stoji pred temi duhovi ves narod ter mora z njimi obračunati. Vsi speči psi so bili zbudjeni, pri nas in po svetu. In nam je šele postalo docela jasno to, kar je kancler Adenauer povedal v enem stavku: Vsi, in z nami tudi naše žene in otroci, vsi stojimo le na tako tenki plošči. — Karneval 1960 se je začel s pepelnično sredo.

Angleško mnenje

Londonski dnevnik »Daily Herald«, glasilo britanske laburistične stranke, se bavi s protinemškimi manifestacijami v Angliji, ki so jih v Nemčiji nekateri spet poskusili prikazati kot preganjanje Nemcev, čeprav se je vse končalo samo s tem, da so angleški gospodarji v prvi jezi nekaj nemških služkinj odpustili in poslali domov. Omenjeni list pravi: »Govorimo odkrito, mi obsojamo sleherno preganjanje Nemcev, tako kot obsojamo preganjanje Judov in sleherno rasistično nestrpnost. Vendar pa moramo Nemcem reči: Ne pozabite koncentracijskih taborišč, od Belsena, Auschwitza do Buchenvalda — imena, ki onečajo zgodovino. Tudi ne pozabite, da so nacisti pomorili 6 milijonov Judov. In če že zopet slišimo staro popevko o preganjanju ubogih Nemcev, potem naj gredo k vragu ti Nemci, ki imajo vedno usmiljenje samo s samim seboj. Nemški narod bo sojen po tem, s kakršno odločnostjo bo znal zadušiti neonacizem.«

Politični teden

Po svetu ...

Sovjetska zveza: Manj vojakov, več raket

Na zasedanju Vrhovnega sovjeta v Moskvi je zopet grmel Nikita Sergejevič, kot Rusi imenujejo Hruščeva. Grmel je zopet za mir, napovedal je, da bo v Sovjetski zvezi v kratkem dober milijon mož skledo vojaško suknjo. Pozval je zapadne države, da storijo enako, prav posebno glede čet v Zapadni Nemčiji, ki jo je označil za središče imperializma. Vendar Nikitova miroljubnost ni brez priveskov. Istočasno je napovedal, da - spricho »imperialističnih groženj« - udarna moč sovjetskih oboroženih sil zaradi tega ne bo nič manjša, kajti namesto vojakov ima Sovjetska zveza več raket. Nadalje pripravljajo sovjetski tehniki nova »čudovita orožja«, kot je dejal Hruščev, ki morejo zmlati v prah in pepel slehernega nasprotnika. Omenil je tudi, da imajo napovedani sovjetski raketni poskusi v Tihem oceanu (o katerih smo na kratko že poročali v prejšnji številki), namen, da pred svetom dokažejo točnost sovjetskih medcelinskih raket, ki bodo enkrat med 15. februarjem in 15. marcem izstreljene iz baz v Sovjetski zvezi, nato poletele v vse mirje in od tam v loku čofnile v morje pred ameriško obalo. Svoj »miroljubni« govor pa je Nikita zaključil z grožnjo, da ako se na »vrhunskem sestanku« enkrat v prihodnjem maju ne bo moč sporazumeti glede Berlina, bo Sovjetska zveza sklenila ločeni mir z Vzhodno (komunistično Nemčijo) ter podvzela svoje korake tudi glede Berlina, ki je »leglo imperializma in neonacizma«, je dejal.

Nemci so se zopet urezali

Sovjetska politika sedaj spretno izkorišča pojav neonacizma v Zapadni Nemčiji in po zapadnem svetu, ki je zelo škodoval nemškemu ugledu. Posebno v Veliki Britaniji in tudi v Združenih državah opazujejo z veliko zaskrbljenostjo pojave, ki kažejo, da nacizem v Nemčiji ni mrtev, ampak da tli pod odejo »gospodarskega čudeža«. Celo dosedanje skoroda neomejeno zaupanje Amerikancev v Zapadno Nemčijo kot svojega najbolj zanesljivega zaveznika v Evropi proti komunizmu, je močno omajano. Sedaj tudi uradni krogi v Londonu in Washingtonu z večjem razumevanjem poslušajo svarilne glasove proti nameravani oborožitvi zapadnonemške vojske z atomskimi orožji. Tudi glede Berlina zapadna nepopustljivost do sovjetskih zahtev ni več tako odločna, kot je bila. Da se je spricho tega - in sicer po nemški krivdi - že itak zelo oddaljena možnost zedinjenja obeh Nemcij odmaknila v nedogled, spoznavajo tudi trenji Nemci sami. In s tem seveda tudi možnost, da bi mogli Nemci v mednarodni politiki igrati kako večjo vlogo. V Ameriki je slišati glasove: Če že sedaj, ko smo jim nasuli dolarjev v žepe, da so si obnovili po vojni opustošeno deželo, dvigajo svoj stari tevtovski nacistični greben, kaj bo šele, če jim stisnemo v roke - atomske bombe!

Adenauer govori v Berlinu gluhim ušesom Zapada

Zapadnonemški kancler Adenauer je slutil prihajajoči val nezadovoljstva na Zapadu in je zato v Berlinu sicer ostro obsodil neonacistične izgrede, vendar jih je istočasno poskušal bagatelizirati, češ da gre zgolj za »pobalinskčine« nedoraslih mladencev. Toda še tako lepe besede ne prepričajo nikogar, ako jim ne sledi dejanja. Zato so nadaljnje Adenauerjeve besede, ko je branil ohranitev sedanjega stanja v Berlinu in dramatično zahteval za Berlinčane isto pravico samoodločitve, kot jo priznavajo sedaj črnecem v Afriki, naletela na gluha ušesa na zapadu in celo na pikre pripombe. Adenauer se je postavil na stališče, da so kompromisni predlogi lanske konference zunanjih ministrov v Ženevi o Berlinu, ki že takrat Bonnu niso bili všeč, sedaj zaradi sovjetske odklonitve zastareli in da je treba začeti nova pogajanja, pri katerih pa Zapad ne sme popustiti niti za pedenj. V Londonu in Washingtonu so huho in kratko odgovorili, da smatrajo žemenske predloge še vedno za veljavne in so pripravljani se s Sovjetsko zvezo o njih naprej razgovarjati.

Tako daleč seveda stari zakrknjeni na-

cisti, ki ne morejo pozabiti »najlepšega časa njihovega življenja« v kratkotrajnem tisočletnem rajhu in njihovi golobradi in mlečezobni pomagači niso pomislili. Preuranjeni izbruh nacističnih streljenj je zasedaj rodil le ta uspeh, da je znatno poslabšal mednarodni položaj Nemcev.

... in pri nas v Avstriji

Sneg je pokril tudi politiko

Nenadni gosti sneg, ki je kot 300 km široka preproga prekril srednjo in zapadno Evropo, je menda pod svojo belo prevleko prekril tudi našo notranjo politiko, kajti minuli teden je na splošno potekel zelo mirno, če izvzamemo volilno vročino na Koroškem.

Dva dni in dve noči je mlada avstrijska vojaščina bila svoj največji boj letošnjega leta. Sovražnik je bil sneg, ki je naletaval v gostih kosmičih in je v nekaj urah zametel Dunaj. Vsi motorizirani plugi sicer strumno socialistično organizirane dunajske mestne uprave gostim belim kosmičem niso bili kos in snežna odeja je rastla kar pred očmi. V njej se je dušil avtomobilski promet. Šele ko je v kasarnah zadonel alarm in so vojaki odložili puške ter se - oboroženi z lopatami podali v snežno bitko, je po dvodnevi borbi v znoju na obrazih in ob žuljih na dlaneh bila bitka dobljena. Nasprotnik je popustil, sneg je nehaj padati.

Gospodarski problemi v ospredju

Le dve zadevi sta minuli teden kalili koalicijsko sožitje. Zunanji minister dr. Kreisky in trgovinski minister dr. Bock sta se podala v Pariz, kjer sta sodelovala pri posvetovanju OEEC (Organizacija evropskega gospodarskega sodelovanja), ki združuje 17 evropskih držav tostran »železnega zastera« - bivših prejemnic ameriške pomoči iz Marshallovega plana. Sedanja naloga te organizacije je po prenehanju Marshallove pomoči ostala le koordinacija gospodarskih stikov, predvsem plačilnega prometa v zunanjetrgovinskih poslih. To posvetovanje se je v prvi vrsti bavilo z grozečo razdelitvijo svobodne Evrope v dva gospodarska tabora, v EWG in EFTO, o katerih smo že večkrat pisali. Avstrija (menda na pritisk Sovjetske zveze) k EWG sicer ni pristopila po soglasnem sklepu obeh koalicijskih strank, vendar iz gleda, da se pri OeVP vedno bolj uveljavlja mišljenje, da bo Avstrija vendarle morala na kak način najti pot do EWG, pa

„Naravni“ razvoj — a pod pritiskom!

Ob koncu leta 1959 so v dunajskem parlamentu poslanci in ministri zopet govorili o nas koroških Slovenceh, kot smo ob času že poročali. Danes še nekaj misli k tej zadevi.

S poslancem FPOe dr. Gredlerjem se sploh ne spuščamo v razgovor, ker njegova stranka nam itak ne priznava več pravice do življenja in je za njo smrtna obsodba, izrečena nad koroškimi Slovenci od Hitlerjeve vlade, končnoveljavnja.

Drugače pa je z izjavo zunanjega ministra dr. Kreisky-ja o slovenski manjšini. Njegova beseda je beseda uradne Avstrije in v tem vprašanju gotovo ustvarja ali oblikuje javno mnenje v Avstriji in v zunanjem svetu. Dr. Kreisky je takorekoč z najvišjega merodajnega mesta dejal, da je sicer koroškimi Slovincem treba priznati pravice, ki jim kot manjšini po postavi grede; vendar se slovenska manjšina na Koroškem ne da staviti na isto raven z nemško manjšino na Južnem Tirolskem. Kajti Nemci na Južnem Tirolskem prebivajo kompaktno, to je strnjeno, nepomešano na svojem ozemlju, medtem ko so koroški Slovenci raztreseni po vaseh; to se pravi očitno: v vseh občinah so kot manjšina raztreseni med nemško večino. To je seveda moral reči, da tako opraviči dvojno mero, ki jo avstrijska uradna politika zagovarja v postopanju s svojo lastno slovensko in z južno-tirolsko manjšino.

Take podatke in izjave g. zunanji minister seveda lahko servira nevedni in brezbržni avstrijski javnosti in neinformiranemu zunanjemu svetu, ne mora pa obveljati pred stvarno sodbo zgodovine. To zgodovino predstavljamo predvsem mi, t. j. starejši rod koroških Slovencev in naši že rajni starši in drugi predniki; saj okoli nas

naj bo to Sovjetski zvezi, ki hoče na vsak način preprečiti gospodarsko povezavo svobodne Evrope, prav ali ne. Nad polovica avstrijskega izvoza gre namreč v EWG. Zato je EFTA zgolj nedostaten nadomestek za izgubljeni zapadnoevropski trg, kajti možnosti povečanja trgovine z Anglijo ter skandinavskimi državami, ki tvorijo EFTO so zelo omejene. Povrh tega v krogih Ljudske stranke z nezaupanjem gledajo na zunanje politične podvige ministra dr. Kreiskega v vzhodni smeri, ker se boje, da ondi Avstrija ne bo pridobila omembe vrednih prednosti, pač pa si le zapravlja zaupanje na Zapadu. Tudi nekateri socialisti imajo pri tem le mešane občutke, kar se je pokazalo pri intervjuju, ki ga je dr. Kreisky dal dopisniku vzhodnonemške televizije. Doslej Avstrija obstoja Vzhodne Nemčije sploh ni priznala in nima z njo diplomatskih stikov. Graška »Neue Zeit« je ta korak dr. Kreiskija kritizirala, njena celovška sestra pa je raje molčala. Nemec ji je najprej brat - na tej ali oni strani železne zavese. Pač pa se je hitro pomujala zanikati časopisne vesti, po katerih baje dr. Kreisky namerava pri svojem že napovedanem obisku v Beogradu posredovati pristop Jugoslavije k EFTA ter pripomoči k ustvaritvi neutralističnega pasa od Skandinavije preko Tita do Nasserja in drugih afriško-azijskih držav. Očitno zelo gleda na to, da ostane v »spodobni« družbi.

Tudi potovanje podkanclerja dr. Pittermanna in finančnega ministra dr. Kamitza v Indijo, kjer sta prisostvovala slovenski otvoritvi železarne, ki jo je zgradilo avstrijsko podjetje VOEST (Linz) v sodelovanju z zapadnonemškim koncernom Krupp, je pokazalo, da si oba koalicijska partnerja ostro gledata na prste. Tako so dr. Pittermannu očitali, da je vzel s seboj na dolgo pot kar 20 spremljevalcev, katerim bo moral avstrijski davkoplačevalec plačati polet v daljnjo Indijo ter dobro življenje v tej eksotični deželi. Takoj je prišel uradni popravek, v katerem je brati, da vzame dr. Pittermann s seboj samo 4 spremljevalce in da bodo v Indiji živeli zastoj, kot gostje indijske vlade.

Volilni boj na Koroškem se je začel

Pri nas na Koroškem pa je volilni boj v polnem razmahu. Čeprav so tri največje stranke sklenile med seboj sporazum o »dostojnem volilnem boju, že vse kaže, da se bo kljub kratkosti volilne kampanje ozračje zelo razgrela. Kot ima vsaka slaba stvar tudi svojo dobro plat, pa je vsaj zasedaj treba reči, da šovinistične parole še niso zašle v volilni boj.

se je sukala ponemčevalna politika zadnjih 100 let. Zato pač zgodovino te politike poznamo kot nihče drugi. Ko bi hotel g. dr. Kreisky povedati popolno zgodovinsko resnico, bi moral priznati, da je slovenska manjšina na Koroškem prav tako strnjeno živela na svojem ozemlju, ki je veljalo tudi v nemški koroški javnosti nesporno kot slovensko ozemlje. Naj bi vodilni nemški politiki, ki trdijo, da koroške Slovenije (Slovenisch-Kärnten) baje sploh nikdar ni bilo, naj bi ti gospodje šli med nemško ljudstvo na Grobnem polju (Krappfeld) in v krški dolini in bi slišali, kako ti ljudje imenujejo še danes južno Koroško »Die windische Seite«; v tej zvezi beseda »windisch« ne pomeni nič žaljivega, ni psovka, ampak od nekdanj med Nemci veljaven in rabljen izraz za Slovence sploh. G. dr. Kreisky bi moral dalje zgodovinski resnici na ljubo tudi povedati, kako je do tega prišlo, da so po sedanjem uradnem ljudskem štetju koroški Slovenci, ki so vsaj do l. 1900 ali do prve svetovne vojne tvorili kompaktno slovenske občine in strnjeno slovensko ozemlje, na junaj še »manjšina, raztresena po vaseh«.

Temu vprašanju se pa seveda izogne, ker bi moral in z njim vred tudi drugo priznati, da se je tukaj predvsem s pomočjo šolskega sistema, pa tudi z drugimi sredstvi vršilo načrtno ponemčevanje slovenskega življa v velikem, ne samo v malem.

Nemci in sicer vsi, tudi oni v krščanskem taboru, se sicer nad tem dejstvom ponemčenja slovenskega dela dežele kaj hitro potolažijo z opravičbo: to je samo posledica naravnega razvoja. L. 1945-1948 so pa še priznavali tudi v javnosti, da je dotedanja (Dalje na 8. strani)

SLOVENC

doma in po svetu

Smrt našega velikega arhitekta v tujini

Nedavno je v mestu Minneapolis v Združenih državah v starosti 90 let nenadoma umrl arhitekt John Jager, sin slovenske zemlje, ki je kot mladenič prišel v Združene države in se ondi uveljavil kot eden največjih ameriških arhitektov ter si pridobil mednarodno slavo. Štejejo ga med velike tete umetnosti in ga stavljajo v isto vrsto s prvaki stavbarstva na svetu, Le Courbusierjem, Wrightom, Sullivanom. V mladosti je navezal globoko osebno prijateljstvo s pokojnim mojstrom Plečnikom, ustanoviteljem moderne slovenske arhitekture. Jagrove stavbe stoje v številnih ameriških velenjih, sodeloval je odločilno pri ureditvi mesta Minneapolis, zgradil je nešteto palač, vil, javnih in zasebnih poslopij. Bil je zelo vsestranski človek. Nad deset let je preživel na Kitajskem, kjer je med drugim pozidal avstrijsko veleposlanstvo. Kot inšpektor mednarodnega Rdečega križa se je po prvi svetovni vojni mudil tudi v Srbiji, kjer je obnovil 60 v vojni razrušenih srbskih vasi.

Slovenski slikar Božidar Jakac, ki ga je pred leti obiskal na njegovem domu, pripoveduje naslednje: »Do Jagrovega stanovanja smo se peljali precej daleč ven iz mesta. Stanuje namreč tam, kjer je bilo pred 50 leti, ko se je bil naselil v tem mestu, še vse pustino in nenaseljeno, med lepo urejenimi jezeri, drevoredi in stanovanjskimi naselji, ki jih je uredila njegova, arhitektova roka. Celo svojo hišico si je pozidal sam. Jager z zanimivim, sicer osivelim starčevskim, a zelo živahnim obrazom, je bil obiska zelo vesel. Čeprav je živel že več kot 50 let v ameriškem svetu, je govoril s svojo ženo nenavadno čisto, kleno slovensko govorico s Krasa. Bil je na tekočem o vsem, kar se godi po svetu, zlasti pa v njegovi nekdanji slovenski domovini.« Svoj obsežni in dragoceni arhiv je namenil Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Slovenske božične pesmi v Gorici

Dne 27. decembra so goriški cerkveni pevci priredili poseben koncert naših božičnih pesmi, obenem so se pa spomnili tudi 500-letnice ustanovitve stolne župnije v Gorici. Po nagovoru dekana Andreja Simčiča, ki je orisal zgodovino fare, je v slovesnem sprevodu pristopil k oltarju goriški nadškof msgr. Ambrosi, s kora je zadonela mogočna latinska hvalnica »Ecce Sacerdos Magnus«, nakar se je pričel spored slovenskih pesmi. Škofa so blagoslasne slovenske pesmi očitno ganile, kar je izrazil tudi v svojem govoru. Dejal je, da se ne smatra le za očeta vernikov enega samega jezika, marveč vseh, ki so mu zaupani, saj je namestnik Jezusa Kristusa, ki je poslal svoje učence v svet z naročilom: Pojdite in učite vse narode.

Občni zbor društva slov. pravnikov

V Ljubljani je bil občni zbor Društva pravnikov Slovenije. Predsednik dr. Teodor Tominešek je uvodoma med gosti pozdravil zastopnika društva »Pravnik« iz Trsta, odvetnika dr. Ferluga, ter francoskega jurista Paula Cornila, ki se zadnje čase mudi v Sloveniji in je imel na pravni fakulteti ljubljanske univerze več dobro obiskanih predavanj o primerjalnem pravu. Iz delovnega poročila odbora izhaja, da je društvo redno izdajalo svoje glasilo, znanstveno revijo »Pravnik«, ki pri naša aktualne razprave iz pravne teorije in prakse, nadalje je izdelalo 35 referatov za II. kongres pravnikov Jugoslavije v Zagrebu ter se bavilo z drugimi perečimi vprašanji svoje stroke.

Glede dela v bodočem letu je občni zbor sklenil, da naj društvo posveča večjo pozornost nadaljnemu izpolnjevanju mladih pravnikov tako za znanstveno kot za praktično delo. Posebna pozornost bo posvečena izdaji in komentarjem važnejših zakonov. Izvoljen je bil novi odbor, kateremu zopet načeluje dr. Teodor Tominešek.

Priznanje slovenskemu umetniku

Ameriška revija »Life«, najbolj luksuzni časopis na svetu (in najdonosnejši tudi), ki prekaša vse druge tovrstne liste po svojih krasnih barvnih slikah, je pred kratkim posvetila eno izmed svojih števil postnim znakom. Pod naslovom »Lepota v znakah« je izbrala najlepše, kar je pač mogla najti na svetu, predvsem motive narodnih noš, živalstva rastlinstva in pokrajini. V tej seriji je bilo objavljenih tudi nekaj jugoslovanskih znamk. Na posebni strani pa je revija pod naslovom »Najboljše med vsem« izbrala 9 po njenem mnenju najlepših znamk na svetu. Poleg ene avstrijske, ki predstavlja dunajski cesarski grad Schönbrunn, ene poljske s prizorom iz Kosciuskovega upora proti Rusom ter štirimi nizozemskimi znamkami posvečenim slavnemu renesančnemu slikarju Rembrandtu so tudi tri jugoslovanske znamke, ki so vse tri delo slovenskega slikarja Božidarja Jakaca, profesorja Umetnostne akademije v Ljubljani.

GLAS IZ RUSIJE

Kako ruska ljudstva v RESNICI MISLI in ČUTI

(Konec)

Ljudje na Zapadu! Ne mislite, da je življenje pod zmajem prijetno ali celo slikovito. Na splošno je to precej pusta zadeva. Od jutra do večera, od časopisa pri zajtrku do zadnjih novic zvečer preko televizije, vselej živite pod zmajevega pogleda, njegovih laži in njegove propalosti. Na zborovanju v tovarni vam govore ljudje, o katerih dobro veste, da so največje propalice in da imajo prav zaradi tega vso oblast in jih zato tudi morate poslušati. Ako greste na potovanje v inozemstvo, vam poprej podeli dobre nauke zadržan in zarobljen, a nevaren bedak.

Srečate starega znanca, s katerim ste se prej bili večkrat razgovarjali o pregrehanh zmaja, pa vam naenkrat pove, da je vstopil v komunistično stranko. Potem se začnete z njim razgovarjati v istem smislu, kot pišejo časopisi in čeprav je znanec to spremembo opazil, zaradi tega ne pride v zadrego, ampak se mu tako ponašanje zdi povsem naravno.

Nobenega spoštovanja do Hruščeva

Nimam časa, da bi vam opisoval vsakdanje življenje običajnih ljudi v Rusiji. Za to bi bilo treba napisati zajeten roman in spisati bi ga moral nekdo, ki piše bolje kot jaz. Kako Rusi vse to prenašajo, se boste vprašali? Se razume, da smo že vsega siti. Nobena beseda ne more povedati, kako vroče si želimo, da bi enkrat živeli v svobodnem svetu, kjer ni laži in lopovščine ter v njem vzgajali svoje otroke.

Toda ali to naše razpoloženje kaj vpliva na položaj? Tako je: Sedanja sovjetska vlada ne uživa niti najmanjšega spoštovanja med ljudstvom. Zbadljive zgodbe o Hruščevu, Furcevi in drugih veljaki so postale skorajda znamenje dobrih manir v najrazličnejših družbenih krogih. Stalina so se ljudje sicer bali, vendar so ga tudi spoštovali (in mnogi so resnično verovali vanj). Hruščeva se sicer tudi nekoliko bojijo (on je vendar priznan spretnjakovič s kamnom!), vendar ga prav nihče ne spoštuje. In nemogoče je takega človeka spoštovati...

Med množicami prevladuje brezbriznost. Vsak se briga le za svoje zadeve in vsakdo upa na nekaj. Ta topost je začela celo skrbeti ljudi na vrhuncu oblasti. Zato sedaj organizirajo debatne sestanke po vsej državi, pozivajo ljudstvo, da pomaga vladi pri izboljševanju gospodarskega stanja, uprave, da sodeluje pri tehničnem napredku, skratka, da postane bolj delavno. Toda ljudstvo ne gane niti z mezincem.

Ne, zmaj, mi smo bili delavni, mi smo verjeli v ideale, toda Stalin je poslal 5 milijonov ljudi v grob - prav zato ker so bili

delavni. Mi smo zares verjeli, da smo na poti k življenju v svobodi k pravemu komunizmu. Verjeli smo našim voditeljem, toda Hruščev nam je s svojo brezsravno hinavščino in sposobnostjo požirati lastne besede dokazal, da smemo verjeti samo samemu sebi. In ker je zmaj že prevzel vso skrb za našo dušo in telo, pa naj se briga tudi za vse drugo. Delamo, če nas k temu prisilijo; če nam plačujejo naš denar, ga vzamemo. Popolni propad zmajevega ugleda ima nepregledne posledice. Predvsem, vojna je postala nemogoča. Ljudstvo bi pometlo z zmajem, če bi se spustil v tako grozotno pustolovščino. V atomski vojni, kjer bi morale kopne bojne sile biti na široko razpršene, se nihče ne bi bojeval, čim bi bil izven srepega zmajevega pogleda.

Gospodujoča skupinica je celo sama začela spoznavati, da je šla predaleč v svoji lopovščini in nesramnosti. Izgleda celo, da so nekateri med njimi že do ušes naveličani svojega zmajevskega življenja. Kaj pa hočete, vse svoje življenje zapravljajo v tem, da v borbi za oblast, uničujejo svoje sovražnike, da preklinjajo in zmerjajo ljudstvo ter ga izganjajo iz domov v oddaljene, puste predele države. Ko po takem delu prihajajo pozno zvečer domov, se udajajo divjim, razvratnim zabavam. In ko dosežejo 45. leto življenja, ugotovi zdravnik, da bolehalo na srcu. In kakšno življenje je to? Umreš in potem se te nihče ne spominja

več, kajti vsi ostali se že plazijo po trebuhu pred tvojim naslednikom.

Rusi ne znajo prav živeti, toda počasi začujemo to bolj in bolj spoznavati. Seme, ki ga je pečica svobodnih Rusov zasejala med to orjaško ljudstvo, je padlo daleč naokoli. Tega semena danes ni moč videti, toda ono ni umrlo. Živi v ljudstvu in klije.

Seme upora - upanje bodočnosti

To seme živi v dobrih lastnostih ruskega ljudstva, v njegovi mirnosti, v njegovem nerazumevanju za plehkost, v njegovi nezaupljivosti, v njegovem globokem prepričanju, da časopisi samo lažejo, v njegovi potrpežljivosti in trdnosti, v njegovi pripravljenosti za velika dejanja ter za prenašanje naporov za pravico in resnico, za veliko stvar, ki je še ne morejo spoznati, v njegovem zaničevanju zmaja in končno v njegovem neomajnem zaupanju v lastno moč ter prepričanju, da je vredno boljšega, svobodnega življenja.

Ker poznam razpoloženje Rusov vseh družbenih slojev, verujem v možnost, da se bo naša družba najprej razvijala. Morda bo nagla rast Kitajske ta razvoj celo pospešila. Ako nam bo izbirati med Kitajsko in Evropo, se bomo brez obotavljanja odločili za Evropo. Morda bodo prišli novi ljudje na oblast (končno je tudi Hruščev samo umrljiv človek!), morda se bo začela postopna evropeizacija s pomočjo naraščajočega turizma in kulturnih stikov. Tega ne vem za gotovo. Toda prepričan sem, da utegne Zpad kmalu, morda prej kot pričakuje, spoznati Rusijo, ki ne bo več širila strahu, ampak luč.

(Sunday Times, London)

Otok samec

Vladni uradi in kulturne organizacije, škotski »National Trust« - vsi se trudijo, da bi ohranili otoku njegove tradicije.

Zato je bil torej ves otok razburjen, ko so pričakovali prihod novega otočana. Vsi so molili, da bi bila deklica. In ko je res prišla na svet deklica - bilo je drugo žensko bitje, ki se je rodilo v več kot 30-letih - se je od veselja vse prekucevalo.

Edino drugo dekle, ki je prišlo na Fair Islu v zadnjih 30. letih na svet, je mala Edith Stout. Ko je Edith pred sedmimi leti zagledala luč sveta, je bil oče tako srečen, da je planil iz hiše in vso stavbo poslikal rožnato rdeče.

Danes delajo otoški kmetiči že načrte za bodočnost in upajo, da bo ostala Catherine Johnson vse življenje na otoku.

Samci na Fair Islu, ki se željno ogledujejo za ženo, če bi le bila kaka dosegljiva, pa za malo Catherine ne bodo več prišli v poštev kot snubci. Osem jih je.

Vsi so na pogled zelo zdravi, rjavo zago-reli, vendar imajo žalostne oči. Večina od njih se v svojem življenju še ni sestala na samem z mladim dekletom.

Zvečer sedijo pri ognjišču, na katerem gori šota, berejo ali kvartajo. Vsak prebere na teden po dve knjigi. Gostilne na otoku ni in če je v občinski hiši izjemno kaka veselica, plešejo med seboj ali z omoženimi ženskami.

»Človeških problemov pa niso mogli rešiti,« poudarja 27-letni rdečelasi Willie Stout otožno. »Mi zaradi tega še vedno nimamo nevest!«

Na samotnem griču stoji hiša, ki je last Williejevih bratrancev 28-letnega Aleca in 30-letnega Geoga Stouta.

Če nista na morju, sedita pozimi za ognjiščem in si krpata nogavice. Odkar jima je pred petimi leti umrla mati, stanujeta in živita sama z »Dodijem«, svojim očetom. Ne daleč ne blizu ni nobene ženske.

Hiša se kar sveti od snažnosti, nogavice znata krpati kot le malokatera ženska. George in Alec opravljata izmenoma vsa dela te vrste. In Alec pripoveduje vsakemu obiskovalcu: »Tako rad bi se oženil! Gotovo se bom čutil zelo osamel, ko bom star in ne bom imel niti žene niti otrok!«

Ali pa res ni mogoče najti nobene neveste? Skoraj res ne! Mladi možje zapustijo oddaljeni otok le enkrat na leto in takrat odplujejo za teden dni na Shetlandske otoke. So pa okornejši kot njihovi tovariši na velikih otokih. In v enem tednu je res težko zasnuti izvoljeno dekle. Tako pripovedujejo sami...

Toda kako to, da se na otoku rodi tako malo deklet? Stotine ljudi so si že razbijale glave, da bi našle pravilen odgovor. Nekateri domnevajo, da zato, ker so se otočani v prejšnjih časih zelo ženili med seboj. In res se jih od 57 otoških prebivalcev kar 29 piše Stout.

Dekletom bi bilo morda življenje na otoku trdo. In vendar so domačini prepričani, da je to najlepši kraj na svetu. V avgustu cvete po otoških travnikih in livadah 200 različnih vrst prelepih cvetic.

A kaj naj počnejo fantje tudi z najlepšimi rožami, če ni dekleta, kateremu bi jih lahko poklonili? In kaj naj bo sprehod po lepih livadah, če vam ne stopa ob strani brhka ženska?

Tako sanjajo ti ženini brez nevest o dekletu, ki jo bo usoda morda le še zanesla na samotni otok. In takrat bodo priredili pravo plesno veselico, na kateri bodo plesali z resničnim dekletom...

Tak je torej Fair Isle. Če bi pa hotela kaka deklica živeti na enem najlepših otokov, kjer bi ravnali ž njo kot s princezo, potem je ta majcena pika na zemljevidu pravi kraj za - njo.

Dr. O.

FRAN ERJAVEC:

272

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Na velikonočni ponedeljek je bila v Celovcu slovesno blagoslovljena zastava koroških domobrancev, a ko so hoteli ob tej priliki sprožiti tudi častne salve, se večina pušk sploh ni hotela sprožiti. Seveda je pa reakcionarna vlada skrbno pazila, da vse gibanje ne bi dobilo kakega narodnostnega (niti nemško-narodnega) značaja in še manj demokratičnega, temveč le nekaj totalni vsedržavnosti in provincialni patriotizem, s katerim bi pridobila vse ljudstvo, da bi se borilo za zmago in ohranitev dotodanjega reakcionarnega in policijskega habsburškega absolutizma. Ravno to je pa dajalo potem južnonemškemu svobodoljubnemu časopisu dovolj hvaležne snovi za vprav divjo gonjo proti Avstriji, kateri so naprtovali sploh vso krivdo za nemško nesrečo. Navzlic temu je pa nadvojvoda Janez ob priliki blagoslovitve domobranske zastave v Ptuj dne 2. IV. 1809. celo izjavil: »Sramota za mene, da nisem mogel slovenskih junakov nagovoriti v slovenščini!« Pozneje se je baje res nekoliko učil tudi naš jezik.

Medtem je dosegla tudi redna armada pod vodstvom nadvojvode Karla nedvomna izboljšanja. Pehote številčno sicer niso povečali, toda že l. 1807. so uvedli zanjo nov pravilnik (ta je jako poenostavil dotodanja ekserciranja), uvedli so bataljone, povečali število konjenice in jeseni naslednjega leta so sklenili ustanoviti še posebne divizije tirolskih lovcev. Odrejena je bila preureditev enic vseh vrst orožja, organiziran poseben pionirski zbor, bistveno izboljšana zdravstvena služba, za večjo okretnost so hoteli zmanjšati polkovni pratež na polo-

vico in uveden je bil francoski način preskrbovanja vojaštva na samih krajih, vsa armada je bila razdeljena na 10 vojnih zborov z lastnimi glavnimi stani, tako da je mogel nastopati vsak čisto samostojno, itd. Vse te preuredbe bi pa seveda zahtevale mnogo časa in denarja, a ker ni bilo dovolj ne enega in ne drugega, je ostalo poleti l. 1809. vse to dovršeno šele na pol. Višji poveljniki so bili prestari, da bi si mogli prisvojiti novo vojno taktiko, glede nižjih in višjih častnikov je pa še vedno odločalo predvsem njihovo plemiško rojstvo in ne sposobnost (službe višjih častnikov so tudi lahko kupovali), čete so ostale še vedno premalo pokretne, a v vsej armadi je bila še razpasena velika korupcija.

Vkljub tem občutnim nedostatom je bila pa avstrijska armada l. 1809 vsekakor precej boljša nego štiri leta poprej in s tem je seveda moral računati tudi Napoleon. Posebno je pa avstrijski armadi manjkalo zares sposobnega vrhovnega poveljnika. Nadvojvoda Karol je imel nedvomno znatne sposobnosti. Bil je jako prizadeven, moder in hladnokrven, toda mnogo sposobnejši za obrambno vojno nego za ofenzivo. Dalje je bil preveč navezan na že zastarelo strategijo, kateri ni šlo za uničevanje nasprotnika, temveč predvsem za osvajanje določenih ciljev, a predvsem je bil velik omahljivec brez zadostne ognjevitosti in pobudnosti.

V obupnem stanju so pa slej ko prej bile državne finance, ker so prejšnje vojne požrle vso gotovino in sta ostala v deželi zgolj še drobiž in papirnati denar. Glede na to so pobrali velik del vseh zlatih in srebrnih predmetov (tudi cerkvenih) in jih prekovali v novce, izdali (1807) nove bakrene novce po 15 in 30 krajc. ter na novo žigosali ves silno razvrednoteni papirnati denar. To je vsaj nekoliko odpomoglo velikemu pomanjkanju gotovine za notranji promet, a zunanja trgovina je bila spričo celinske zapore itak skoraj uničena. Te

finančne operacije so prizadevale predvsem nameščence in rentnike, manj pa kmete in obrtnike in ker sta bili l. 1804 in 1805 še jako dobri letini, široke ljudske množice težke gospodarske krize niti niso prehudo občutile.

Navzlic vsem označenim šibkostim si je pa Avstrija tedaj domišljala, da je nekako poklicana prevzeti vodstvo za »osvoboditev Evrope«, ni se pa niti dovolj pobrigala za zaveznike. Zgoraj omenjeno propagando je sicer zanašala tudi v Nemčijo, ni se pa pravočasno potrudila, da bi pridobila zase Prusijo in tudi od Angležev si ni znala pravočasno zagotoviti zadostne denarne in vojaške podpore, a ruski car je še nadalje vztrajal pri navidezni zvezi s Francijo, ker pač nihče ni preveč zaupal v avstrijska širokoustenja. Stadion je tudi mnogo preveč računal z Napoleonovo nepripravljenostjo, se predajal romantičnemu navdušenju, ki ga je bolj ali manj ustvarjal sam ter tako lahkomišlno, kakor štiri leta pred njim Mack, namenoma izzval vojno, kateri pa Avstrija niti od daleč ni bila kos.

V naših deželah so se omenjene vojne priprave najneposrednejše izražale v organizaciji domobranstva. Notranjeavstrijskemu domobranstvu (s salzburskim vred 37 bataljonov) je stal neposredno na čelu nadvojvoda Janez, ki je izdal ob priliki blagoslovitve njegove zastave svoje dnevno povelje tudi v slovenščini in mu posvečal sploh največjo pozornost. Zanj je izdal nadvojvoda dne 6. III. 1809 tudi poseben pravilnik. Na Koroškem se je poleg obeh kresijskih glavarjev, barona M. Rechbacha v Celovcu in barona A. Marenzija v Beljaku, največ prizadeval za organizacijo domobranstva škof Salm, ki je zanj mnogo žrtvoval iz lastnega žepa in posojal denar tudi deželnim stanovom, da so mogli kriti stroške zanj. Na Koroškem so že jeseni l. 1808 postavili na noge 5 bataljonov, in sicer:

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

(Mestni svetnik z uradnim vozom podrl kolesarja in se po kratkem obstanku naglo odpeljal)

Minulo nedeljo opoldne je na križišču Viktringer Ring — St. Ruprechter Strasse, blizu policijskega ravnateljstva avtomobil znamke Mercedes, ki je zapeljal na levo stran, pri tem podrl na tla kolesarja, 60-letnega trgovca Teodorja Kallina. Avtomobilist je na kratko ustavil, nato se pa naglo odpeljal v smeri proti železniški postaji, pustec ležati podrtega kolesarja na tleh. S pomočjo pasantov, ki so prihiteli, so ponesrečenca spravili v bolnico, kjer so ugotovili kompliciran zlom gornje lakti.

Ta dogodek je, kot poroča časopisje, slučajno opazoval na pločniku policijski uradnik Tauchhammer, ki je ustavil prvi zasebni avtomobil, ki je pripeljal po cesti in naročil vozaču, da pelje za omenjenim Mercedesom. Razvilo se je zasledovanje po Kolodvorski ulici, vendar je zasledovalec prehitel brzeči Mercedes pred železniško postajo. Policist je vozača Mercedesu aretirjal in odvedel v policijsko ravnateljstvo. Po ugotovitvi policijskega zdravnika je bil vozač v alkoholiziranem stanju. Je to Theodor Asenbauer in je po poklicu glavnošolski učitelj. Udejstvuje se tudi politično in je mestni svetnik v Celovcu. Avto je bil uradno vozilo mestne občine. Oj pust, ti čas presneti!

ST. JAKOB V ROŽU (Ljudsko gibanje)

Ob novem letu smo pogledali nazaj in zabeležimo sledečo statistiko:

Krstov smo imeli 47 (leta 1958: 41) in sicer 18 fantov, 29 deklet; 32 doma, 15 izven; 39 zakonskih, 4 nezakonski, 4 civilni; Z ozirom na število otrok po posameznih družinah pa se jih je rodilo: kot 1. otrok 13, kot 2. otrok 18, kot 3. otrok 5, kot 4. otrok 7, kot 5. otrok 2, kot 9. otrok 1, kot 13. otrok 1.

Porok smo imeli 42 (leta 1958: 20), 23

Naznanjamo, da bo tradicionalni

Slovenski ples

v soboto, dne 23. januarja v prostorih Delavske zbornice v Celovcu. Začetek ob 20. uri.

Igrata: Ljubljanski jazz-orkester in Avsenikov kvintet.

Pojejo: Marijana Deržaj, Beti Jurkovič, Danica Filipič in France Koren.

Vstopnina je 15.— šilingov v predprodaji, zvečer pri blagajni pa 20.— šilingov.

doma, 19 izven; 24 ženinov iz domače fare, 18 iz sosednih, 31 nevest iz domače fare, 11 iz sosednih; 8 nevest - mladih gospodinj je prišlo v faro in smo jih pozdravili z željo, da bodo ohranjale, kar so prevzele, in gradile naprej. 12 nevest je odšlo iz fare in smo jim želeli »Bog z vami!« in delajte čast domači fari!

Seveda, nekaj je bilo tudi civilistov, t. j. le civilno »poročenihe« ...

Pogrebov smo imeli 26 doma, 2 v Celovcu (leta 1958: 22 doma, 2 izven) 13 moških, 10 žena, 5 otrok; 18 sprevidenih, 4 nesprevideni, 6 nesposobnih. Najstarejši je bil Matičičev oče iz Sreje; rojen leta 1875 je skoro dopolnil 85 let. Najstarejša je bila Kometerjeva stara mati v Dravljah; rojena 7. 4. 1875 je umrla dva meseca preden je izpolnila 85. leto.

Tako so odšli mnogi, ki so bili korenine po naših domovih. Želimo, da bo novi rod ohranil zvestobo svojim prednikom!

GLOBASNICA

Leto 1959 smo vsaj po veliki večini srečno prestali.

Usodno bi bilo skoraj minulo leto za zidarja Naca Žmaherja, ki je bil zaradi spretnosti in vsesplošnega praktičnega znanja povsod zaželen in iskan delavec. V Sinči vesi mu je spodrsnilo, pri padcu z višine se je nabodel na železen drog, ki mu je razparal prsni koš. Tudi zdravniki so dvomili o njegovem okrevanju. Pa je krizo srečno prestal in se vrnil iz bolnice domov.

Pri avtomobilski nesreči je bila težko poškodovana lastnica trgovine gospa Fera. Tudi njej gre hvala Bogu že na bolje.

Lanska bilanca izkazuje poleg 8 smrtnih slučajev tudi 18 rojstev in 14 porok.

Kdor bo po daljši odsotnosti zopet obiskal našo vas, bo prijetno presenečen. Opazil bo, da se je lice naše vasice pod Peco prijetno izpremenilo: od septembra naprej je glavna cesta vasi razsvetljena, za

Pri nas na Koroškem

kar gre hvala občinskim možem. Rajko Greiner pa je nekdanji Zepejev mlin okusno prenovil v veliko, lepo dvorano in tako pripomogel k modernizaciji lica vasi v središču. Poleg novega Maronovega gospodarskega poslopja je Boštjan Čebul postavil na pogorišču razmeroma v kratkem času lepo gospodarsko poslopje. V soseščini pa sta se pojavili kot čez noč dve enonadstropni hiši: Cirgojeva in Greinerjeva. Kakor vidite, smo delavni in napredujemo!

ST. RUPERT PRI VELIKOVCU

(† Ignac Mori)

Pri nas se je prvič v novem letu oglasila božja poslanka in iztrgala iz naše srede zidarskega mojstra g. Ignacija Morija. Rajni je bil dober oče svoji družini in pošten podjetnik v svoji obrti. Čeravno je bil gospodar večjega podjetja, je ostal priprost in pravičen in se ni sramoval pomeniti se s svojim bližnjim tudi v domačem jeziku. Njegovo priljubljenost pri ljudeh je najbolj pokazal njegov pogreb, pri katerem so bili zastopani vsi sloji iz mesta in okolice.

Pevci iz St. Petra na Vašinjah so mu pod vodstvom g. Tončaja Muharja pri hiši žalosti in ob grobu zapeli ganljive žalostinke.

Zapušča ženo in tri hčerke, ki so že odrasle. Vsa okolica ob težki izgubi z njimi sočustvuje.

Pokojnik je bil tudi veren sin naše dobre matere katoliške Cerkve, kar je izpri-

pet, med katerimi je tudi Marija Lausegger, Foltova Mici, ki je zadeta od srčne kapi naglo in nepričakovano umrla.

Prikrilo je našim očem kaj bo prineslo novo leto, prav gotovo želimo vsi, da bi

Naše prireditve

GLOBASNICA

V nedeljo, dne 31. januarja gostuje Slovensko prosvetno društvo »Danica« iz St. Vida v Podjuni z igro:

»DOMEN«.

Začetek ob pol 3. uri popoldne pri Šostarju.

Vsi vabljeni!

Nad 2000 navdušenih gledalcev

je v Selah, St. Primožu, Šmihelu, Železni Kapli, Globasnici, Vogrčah, Ločah in Svečah obiskalo božično prireditev selskih pevcev in igralcev. Na mnoge prošnjne iz različnih krajev, zlasti pa iz Celovca bodo Selani prišli tudi v Celovec.

Zato vabimo vse rojake iz mesta in okolice na izredno

kulturno prireditev v Celovcu

v nedeljo, 31. januarja 1960, ob 2. uri popoldne v Kolpingovi dvorani.

Najprej bo ganljiva igra: KJER LJUBEZEN, TAM BOG, potem pa kantata SLOVENSKI BOŽIČ. Tako bo mogoče prisostvovati tej res izredno lepi prireditvi tudi Celovčanom, celovskim okoličanom in vsem tistim, ki je niso mogli obiskati v omenjenih župnijah. Posebne vstopnine ne bo. Pač pa se bodo zbirali prostovoljni darovi za novo farno cerkev v Selah. Vsem darovalcem že v naprej prisrčen Bog plačaj!

bilo srečno, brez posebnih neprilik in uspehov polno. Seveda je to dosti tudi odvisno od nas samih, zato pogumno z božjo pomočjo naprej.

KOPRIVNA

Na južni strani Matjaževe Pece leži Koprivna. Ob strmih pobočjih se razprostirajo posamezne kmetije. Največja med njimi je Jeklnova, ki leži skoraj 1300 metrov nad morjem. Je torej najvišja kmetija v Jugoslaviji. Dobrih 300 let že živi na isti hiši znani Jeklnov rod. Po kratki boleznici pa je umrl začetkom tega leta dosedanji posestnik Janko Kupec. Rajni je užival vsled svoje značajnosti in gostoljubnosti vsepovsod velik ugled. Vsa leta je rad prihajal tudi na Koroško, kjer si je pridobil znatno število znancev in prijateljev. Saj ni bilo večjega verskega in narodnega slavja, da bi se ga rajni Jekl ne bil udeležil. Kako je bil pokojni spoštovan, izpričuje dejstvo, da je bil 62-krat krstni oz. birmanški boter, nad 50 let pa ključar pri cerkvi sv. Ane.

Nepregledna vrsta žalnih gostov je spremljala rajnega na njegovi zadnji poti. Med njimi tudi štirje duhovniki. Na domu se je poslovil od Jeklnovega očeta njegov duhovni sin, č. g. Kanauf Pavel, župnik v Kapli na Dravi. Po maši-zadušnici je spregovoril v cerkvi prevajalski dekan. V toplih očetovskih besedah je očrtal vrline in življenjsko pot pokojnega. Ob odprtem grobu pa je povzel besedo še č. g. župnik iz Črne kot pristojni dušni pastir. Med drugim je tudi omenil, da je o raj-

nem očetu že prej toliko lepega in dobrega slišal, preden je imel priliko, da ga osebno spozna.

Ganljive žalostinke cerkvenega zbora iz Črne in ubrano zvonjenje farnih zvonov je povečalo žalno slovesnost pri Sv. Jakobu v Koprivni. Blagi Jeklnov oče naj počiva v miru. Žalujoci ženi, trem hčeram in duhovnemu sinu pa naše iskreno sožalje!

NAŠI LJUDJE ŽRTVUJEJO LASTNO KRI ZA BLIŽNJEGA

V Svetni vesi se je pred kratkim na poziv Rdečega križa prijaviilo 94 oseb, da darujejo nekoliko svoje krvi za »krvno banko« v Celovcu, ki potem nudi kri potrebnim bolnikom. Spričo vedno pogostejših prometnih nesreč postajajo transfuzije krvi vedno pogostejše in večkrat pomenijo za ponesrečenca, ki so izgubili mnogo krvi med prevozom v bolnico, edina rešitev življenja. Z ozirom na število prebivalstva v Svetni vesi je torej vsak sedmi občan daroval svojo kri. Je to presenetljiva in obenem razveseljiva številka, ugotavlja poročilo Rdečega križa.

Urad Rdečega križa za okraj Celovec-okolica je v zadnjih dveh mesecih zbral skupno 200 krvnih konzerv in jih izročil krvni banki v Celovcu. Poleg že omenjenih 94 darovalcev v Svetni vesi se jih je javilo še 36 v Grabštajnu, 31 v Krivi Vrbi na jezuru, 24 na Zihpoljah in 15 pri Gospe Sveti. Torej vsi iz takozvanega »dvojezičnega ozemlja«.

Kot smo pred kratkim poročali, je dne 30. 12. 1959 umrla Mojca Krištof, v starosti 71 let. Pokojnica je bila sestra rajnega škofa dr. Rožmana. Na sliki je (levo) ob edini še živeči sestri Elizabeti.

Šoferski kotiček

Zavore

(Nadaljevanje in konec)

Kakšne posledice ima sekunda strahu in ostalo na primer pri brzini 60 km na uro, ko napravi vozilo v vsaki sekundi 17 metrov, se da predočiti z naslednjimi številkami: V najbolj ugodnih okoliščinah prevozi avtomobil še do 30 m, preden začne vozač zavirati. Upoštevati pa je še treba, da tudi potem zavore še ne delujejo takoj ter traja povprečno 0,2 sekunde, preden zavore primejo, od trenutka, ko se noga dotakne pedala. Pri večjih hitrostih se zavorna pot več ali manj zmanjša zaradi zračnega upora, ki je odvisen od oblike karoserije. Ugotovili so, da imajo manjša vozila okoli 20 odstotkov daljšo zavorno pot kakor velika. Razen tega je zavorna pot mnogo daljša na padajočih cestah, zato pa mnogo krajša na strminah. Zavorna pot na strmcu oziroma padcu se pri 5 odst. padca poveča za 8 odstotkov, pri 10 odst. padca za 16 odst., pri 20 odst. pa že za 40 odstotkov zaviralne dobe na ravninski cesti. Hitra vožnja po klancih navzdol je torej še posebno nevarna!

Da si bodo mogli tudi pešci predstavljati dolžino zavorne poti in ne bi nikoli več prečkali mokre, asfaltirane ceste tik pred avtomobilom, navajamo še nekaj primerov: Vozilo, ki vozi z brzino 10 km na uro, napravi v eni sekundi 2,8 m in se ustavi pri zaviranju po 3,3 metra; vozilo z brzino 20 km na uro se ustavi pri zaviranju šele po 7,8 metra; vozilo, ki vozi s hitrostjo 30 km na uro, potrebuje, da se ustavi, še 13 metrov, 20 metrov pa rabi vozilo, ki vozi s hitrostjo 40 km na uro, da se ustavi; če vozi vozilo s hitrostjo 50 km na uro, ga je moč ustaviti šele po 28 metrih zavorne poti. To pa so številke, ki označujejo zaviralno pot na suhi, hrapavi cesti. Na mokrih asfaltiranih cestah, na pešeni cesti in v še slabših okoliščinah pa je seveda zavorna pot še daljša. V ostalem pa praviloma ne moremo pričakovati, da bi presenečeni vozač ustavil vozilo v izračunanem času in zavorni poti, kajti kot reče, je njegova reakcija odvisna od mnogih činiteljev.

Pešci, ne prečkajte ceste pred vozili, ki vozijo z nezmanjšano hitrostjo proti vam! Previdnost ni bojzljivost — lahkomišelnost ni pogum!

Nasveti za ta mesec

V času vožnje po snegu se kaj rado zgodi, da se sprime snežna brozga pod blatniki in karoserijo avtomobila, kar ne ovira le vzmetja, temveč tudi krmarjenje. Pametno je posebno na daljših vožnjah po ravnih cestah brez ovinkov za kratek čas ustaviti in odstraniti sneg, ki se je nabral pod blatniki, da se dajo sprednja kolesa spet obračati v levo in desno.

Zelo lahkomišelnost početje je z zasneženimi šipami voziti, ker ne vidimo, kaj je za nami. Gotovo si prihranimo veliko jeze in tudi škode, če pred vožnjo osnažimo sneg ne samo z vetrobrana, marveč tudi z zadnje šipe in s stranskih. Pozabiti ne smemo tudi na zrcalo zunaj voza. V prodaji so že razna sredstva, ki hitro odstranijo ledeno prevleko s šip.

Nekdaj so bili mnenja, da je treba pozimi zmanjšati pritisk zraka v pnevmatikah, ker so menili, da se pnevmatike potem bolj prijemajo cestišča. To pa je zmotno! Če je v pnevmatikah premalo zraka, tečejo te le po zunanjem robu, dočim se ploskev s profilom vsloči. To neugodno vpliva na krmilo in pa na življenjsko dobo pnevmatike, ker se bolj drgne. Še prav posebno važno pa je ravno v zimskem času, ko so tla poledenela, paziti, da je pritisk zraka enak v levem in v desnem prednjem kolesu. Če je v levem manj zraka kot v desnem ali obratno, vozilo pri zaviranju kaj rado zanese v tisto stran, na kateri je kolo s premajhnim zračnim pritiskom.

Recepti za koline

Pecivo ob času kolin

25 dkg na drobno sesekljanih ocvirkov, 25 dkg moke, 12 dkg sladkorja, lupinica od pol limone, za noževico cimeta, ista količina klinčkov, 1 jajce, 1/2 zavitka vanilijevega sladkorja.

Iz vseh naštetih sestavin hitro zgetemo krhko testo, ga razvaljamo za nožev rob na debelo in izrežemo iz njega poljubne oblike. Lahko pa ga razvaljamo do velikosti pekača in zrežemo šele pečenega na rezine.

Zaseka — obarjena

1 kg slanine, 1/2 čebule, 1/2 žlice soli. Slanino zrežemo na pedenj široke kose. Kožo prej odstranimo. Slanino damo v vrelo vodo, v kateri naj vre, da postekleni. Nato jo popolnoma ohladimo in zmeljemo. Dodamo ji na drobno sesekljano čebulo in sol. Vse skupaj zmešamo in stlačimo v posode.

Svinjska ribica v testu

Testo: 15 dkg moke, žlica masti, 2 žlici skute in malo soli. 1/2 do 3/4 kg svinjske ribice, sol, limonin sok; malo mleka.

Iz moke, masti, skute in soli naredimo krhko testo. Meso posolimo, nato ga še pokapamo z limoninim sokom. Testo razvaljamo v četverkotnik in vanj zavijemo pripravljeno ribico. Vse skupaj denemo v pekač, testo pomažemo z mlekom in spečemo. Namesto krhkega vzamemo lahko tudi navadno kvašeno testo.

Jetrna pasteta

1/2 kg jeter, 1/2 kg glavine, 1/4 kg sveže slanine, 1/2 čebule, 10 dkg masti, poper, sol, muškadni orešček, majaron.

Jetra polijemo z vrelo vodo in jih nato zmeljemo. Glavino skuhamo in tudi zmeljemo. Slanino polijemo z vrelo vodo, da

ostekleni, jo ohladimo in zrežemo na pol cm velike kose. Na masti ocvremo čebulo in jo zmeljemo. Vse skupaj dobro zmešamo, dodamo dišave in sol. Med mešanjem polagoma dodajamo mast in nazadnje primešamo slanino. Zmes dobro natlačimo v patentne kozarce tako, da manjka za prst do roba, in jo kuhamo 1 1/2 ure pri 90 stopinjah Celzija. Čez dva dni jo ponovno kuhamo pri 90 stopinjah C in sicer pol ure.

Če pa imamo le navadne kozarce, napolnimo te do 3 prste pod robom. Kuhamo jih v odkritih kozarcih v sopari 2 uri. Popolnoma ohlajeno pasteto zalijemo z gosto tekočo mrzlo mastjo. Kozarce zavežemo in jih hranimo na temnem, zračnem in hladnem prostoru.

Tlačenka

1 rilec, 2 uhlja, 1 srce, 2 ledvici, 1 jezik, 2 stroka česna, poper, žlica soli, 1/4 litra krvi, 1/4 litra juhe, 1 želodec.

Vse naštetu skuhamo, pa ne prav mehko. Hladno razrežemo na 2 cm velike kose. Dodamo dišave in sol. Vse skupaj zmešamo in napolnimo pripravljen želodec, ki ga dobro zašijemo in kuhamo 1 1/2 do 2 uri. Kuhane položimo na desko in ga postopoma obtežujemo.

Juha z možgan

1 svinjski možgani, 4 dkg masti, 1 debela čebula, 4 dkg moke, 1 1/4 litra zelenjavne juhe ali vode, sol, poper, sesekljan zelen peteršilj.

Možgane polijemo z vročo vodo, nato jim odstranimo vrhnjo kožico in sesekljamo. Na masti zarumenimo sesekljano čebulo, dodamo še moko in jo malo prepražimo, nato pa oboje zalijemo z zelenjavno juho ali vodo in dodamo še sesekljane možgane. Solimo in popoprano. Juha naj vre 15 minut. Nato potresemo s sesekljanim peteršiljem in serviramo.

Simendolci ali šekasta živina

Ker se pleme šekaste živine med nami zmerom bolj razširja, in je tudi med našimi kmeti za to živino vedno več zanimanja, je prav, da si jo tudi mi enkrat od bližje ogledamo.

Ta živina je prišla k nam leta 1908 in sicer ne načrtno, ampak po naključju iz Ogrskega. V tej deželi je vladala tedaj velika suša in ker je bila tam živina poceni, so naši prekupčevalci to priložnost izrabili in od tam uvozili k nam več živine. Seveda to ni bilo mišljeno za pleme, ampak za navadno kupčijo oziroma za zakol.

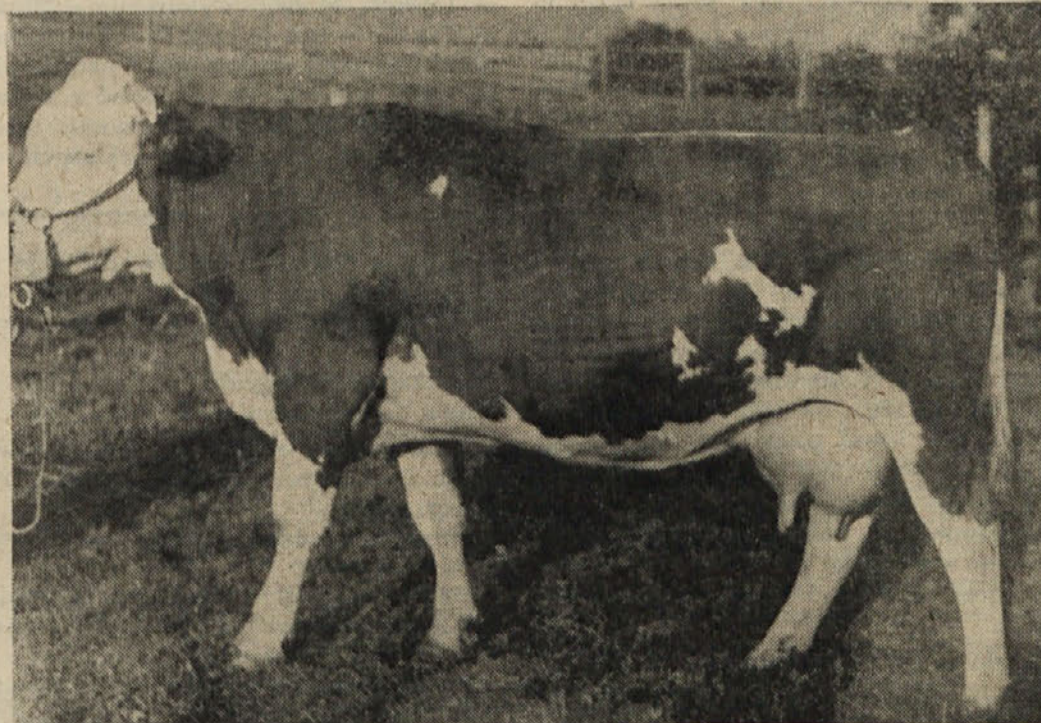
A nekaj naših kmetov je to živino le postavilo tudi v svoje hleve. Ker je dobro uspevala, so jo poskusili križati z domačim belim plemenom, kar se jim je tudi posrečilo. Ko so nekateri napredni živinorejci tistega časa pri poučnem potovanju v Nemčiji in Švici našli to živinsko pleme čistokrvno, so tudi od tam uvozili nekaj bikov in brejih junic k nam. Po prvi svetovni vojni so to večkrat ponovili, a zavoljo težav, ki sta jih delali živinorejcem šekastega plemena na tem področju de-

želna vlada in kmetijska zbornica, ki to živino ni hotela pripoznati kot drugo deželno pasmo, se je reja te živine omejila le na nekatera posestva.

Druga težava je bila v tem, da je naš kmet gledal to gospodarsko novost (kakor še tudi danes gleda vsak napredek) z velikim nezaupanjem. Čeravno je v Velikovcu že obstajala zadruga Simendolskih živinorejcev, in je skoro vsako leto prirejela razstave v propagandne namene, je večina kmetov stala le ob strani ter presojala celo stvar zelo skeptično in z vsemogočo in nerazumljivo kritiko.

Prišla je druga svetovna vojna, tedaj so to živino kratkomalo obsodili na smrt. Zahvaliti se imamo le nekaterim starejšim pionirjem, kateri so bili o popolnem uspehu te živine prepričani, da si niso pustili vzeti vajeti popolnoma iz rok.

Leta 1946 se je zadruga zopet poživila in dobila tudi precej novih zadrugnikov, sedaj šteje 108 obratov z 807 kontroliranimi kravami. Od teh jih je zapisanih v rodov-

Krava „Cira“, stara 11 let, prinesla je 11 telet in 32.185 kg mleka in 1382 kg 4.29 odstotne toščice. Je last uglednega živinorejca, našega rojaka A. Rutarja, pd. Doniža v Orliču vesi pri Velikovcu.

Načrtačno je . . .

1. Rezati cepiče, ko je treba precepljati. Januar in februar sta za to najugodnejša meseca.

2. Spravljati cepiče brez tablice z imenom dotične sorte. Tako se nam vse zmeša, da nazadnje sami ne vemo, kaj imamo.

3. Cepiče hraniti v topli kleti ali na prisojnem kraju na vrtnu. Nadalje se držijo v meter globoki jami, ki je dobro pokrita in zavarovana pred zunanjo toploto.

4. Za cepiče uporabljati vodene poganjke. Najboljši cepiči so čvrsti enoletni poganjki na koncu vej dozorelega, zdravega, rodovitnega drevesa.

5. Požlahtnjevati češnje, ko se že brstje nopenja. Januarja in februarja cepljene češnje se rade primejo. Kdor zamudi ta čas, naj cepi v češnjevem cvetu. Toda cepiče mora rezati sedaj in jih dobro shraniti.

6. Iskati orodje in potrebščine za precepljenje šele tedaj, ko je treba vzeti delo v roke. Sedaj moramo pripraviti vse potrebno.

7. Drevje za precepljanje iskati in obžagovati šele na pomlad, ko bi moralo biti že davno pocepljeno. Sedaj je čas, da določimo drevesa, ki jih nameravamo precepiti, in jim veje skrajšamo kakor treba.

8. Sejati stara semena, ne da bi prej preizkusili njihovo kaljivost. Vse stare zaloge na dan in preizkusiti koliko so še kaljive, potem šele naročiti primanjkljaj!

9. Urejati vrt in zasajati stalne rastline brez načrta. Najprej načrt in razdelitev, potem določanje plemen in sort, nato šele nakupovanje. Za vsa ta dela je zima najugodnejši čas.

10. Zaloge sadja in zelenjavi v kleti zamenjati. Sproti je treba odstranjevati vse, kar je pokvarjenega. Le tako ohranimo občutljiv pridelek, ki je zlasti v tem letnem času tako dragocen.

nik 354. Povprečna molznost znaša dose-daj 3105 kg — 121 — 4%.

Novo zadruge so nastale tudi v Št. Vidu ob Glini in v Volšperku v Labutski dolini. Lanskoletna razstava v Št. Vidu je pokazala, da sta nas ti dve zadrugi s svojimi agilnimi živinorejci že prehiteli. Zelo se bomo morali potruditi, da ne bomo preveč zaostali, kajti čas hiti.

Spretnemu vodstvu združne zveze se je posrečilo navezati stike in ožje sodelovanje s štajerskimi živinorejci, da lahko z združenimi močmi prirejamo razstave in dražbe, kjer vsak lahko kupi ali proda po potrebi. Zadruga zveza ima tudi svoj delež pri dražbenem posloplju v Št. Vidu. Toliko o nastanku in združnem delu.

Sedaj pa pogledjmo, kakšne gospodarske prednosti nam nudi reja te živine.

Prva prednost je ta, da je pasma te živine priznana od mednarodne komisije kot srednjeevropska pasma in da je imamo pri nas v Avstriji, kakor vse naše sosedne države, približno 50 odst. Zavoljo tega imamo najboljše izgleda, da bomo pri ugodni višinski legi naše dežele, živino, kar jo imamo preveč, zmerom lahko ugodno prodali. Na vsaki dražbi se pojavijo inozemski kupci, kateri so pripravljani plačati za dobro blago visoke cene.

Druga prednost je v tem, da se ta živina hitro razvija; z enim letom lahko dosežemo prirastek 400 do 500 kg. Tudi molznost je zadovoljiva; niso več redke krave, ki dajejo 5000 l in več mleka.

Marsikdo bo rekel, da živina tega plemena potrebuje boljše krmo, temu moramo seveda pritruditi, a zapomnimo si: če hočemo imeti pri živinoreji uspeh, moramo vsako živino, kakršnekoli pasme, dobro krmiti. Zato bomo dali našo težko pridelano krmo tisti živini, od katere pričakujemo v najkrajšem času največ uspeha.

Tudi dobro prezračen in suh hlev, v katerem se živina dobro počuti, veliko doprinese k reji in če se bomo še navadili naše živali redno čistiti, bomo imeli z njimi še več veselja. Navsezadnje napravi lepa žival tudi na tujca dober vtis. Le tedaj, če bomo znali gospodarske prednosti, ki se nam na tem področju nudijo, pravilno izkoristiti in se razmeram prilagoditi, bo ostala živinoreja hrbtnica našega gospodarstva.

SEBIČNI VELIKANI

(Nadaljevanje in konec)

Ko je nekega dne velikan buden ležal v postelji, je zaslišal čudovite zvoke. Tako sladko je zvenelo na njegova ušesa, da je mislil, da prav gotovo korakajo mimo kraljevi godci. V resnici je bil samo ščinkavec, ki je prepeval za oknom, toda ker je minilo že toliko časa, odkar je velikan zadnjič slišal pičiče petje v svojem vrtu, se mu je to zdela najlepša godba tega sveta. Nato je toča nehala ropotati nad njegovo glavo, severna burja je prenehala s svojim divjanjem in skozi priprta okna so prišle do njega sladke vonjave.

»Mislim, da je naposled vendarle prišla pomlad,« je rekel velikan. Skočil je s postelje in pogledal skozi okno.

In kaj je videl?

Videl je najčudovitejši prizor. Skozi majhno luknjo v zidu so se bili priplazili otroci in so zdaj sedeli v vejah po drevju. Na vsakem drevesu, ki ga je videl, je sedel otroček. In drevesa so bila tako zadovoljna, ker so se otroci vrnili, da so se pregrnila s cvetjem in rahlo valovala z vejami nad otroškimi glavami. Ptice so se spreletavale in radostno prepevale, cvetje je kukalo skozi zeleno travo in se smejalo. Bil je čudovit prizor. Samo v enem kotu je bila še zima. Bilo je v najbolj oddaljenem kotu vrta in tam je stal majhen fantek. Bil je tako majhen, da ni mogel doseči veje drevesa, zato je krožil okrog njega in bridko jokal. Ubogo drevo je bilo še zmeraj pokrito s snegom in ivjem in nad njim je pihala in rjovela severna burja.

»Splezaj name, fantek!« je reklo drevo in sklanjalo k njemu svoje veje, kolikor je moglo. Toda otrok je bil premajhen.

In ko je velikan to videl, se mu je otajalo srce.

»Kako sebičen sem bil!« si je rekel. »Zdaj vem, zakaj pomlad ni marala priti sem. Tistega fantka bom posadil na vrh drevesa, nato bom porušil zid in moj vrt bo za vse večne čase otroško igrišče.« In prav zares mu je bilo žal, ker je bil obzidal svoj vrt.

In po prstih se je spustil po stopnicah, prav tiho odprl glavna vrata in stopil na vrt. Toda ko so ga otroci zagledali, so se ga tako ustrašili, da so vsi zbežali — in v vrtu je bila spet zima. Samo mali fantek ni zbežal, zakaj njegove oči so bile polne solza in zato ni vedel, da prihaja velikan. In velikan se mu je prikradel za hrbet, ga rahlo vzel v roke in ga posadil na drevo. In drevo je pri prči zacvetelo in ptice so priletele in pele na njem, fantek pa je stegnil ročice, jih vrgel velikanu okrog vratu in ga poljubil. Ko so drugi otroci videli, da velikan ni več hudoben, so spet pritekli na vrt in z njimi se je vrnila pomlad.

»Otročki, to je zdaj vaš vrt,« je rekel velikan. Pograbil je velikansko sekuro in z njo do tal porušil obzidje. Ko so ljudje šli opoldne na trg, so videli, kako se je velikan igral z otroki v najlepšem vrtu, kar jih je kdaj koli videlo človeško oko.

Ves dan so se otroci igrali in, ko je prišel večer, so stopili k velikanu in se poslovili.

»Kje pa je vaš mali tovariš?« je vprašal velikan. »Tisti fantek, ki sem ga bil zjutraj posadil na drevo.« Velikan ga je imel najrajši, ker ga je bil poljubil.

»Ne vemo,« odgovorile otroci. »Odšel je.« »Morate mu reči, naj jutri gotovo pride!« je rekel velikan. Toda otroci so rekli, da ne vedo, kje je doma, in da ga prej še nikdar niso videli. In velikan je bil zelo žalosten.

Vsako popoldne, ko so se vračali iz šole, so otroci zavili na vrt in se tam igrali z velikonom. Toda malega fantka, ki ga je imel velikan tako rad, niso nikdar več videli. Velikan je bil z vsemi otroki zelo prijazen, pa vendar je hrepenel po svojem prvem malem prijatelju in je večkrat govoril o njem.

»Kako rad bi ga videl!« je vzdihoval.

Leta so tekla in velikan se je zelo postal in zelo oslabil. Ni se mogel več igrati, zato je sedel v velikanskem naslonjaču, gledal, kako so se otroci igrali, in občudoval svoj vrt.

»Precej lepih rož imam,« je rekel. »Toda otroci so najlepše rože.«

Ko se je nekega zimskega dne oblačil, je gledal skozi okno. Zdaj ni več sovražil zime, ker je vedel, da je to samo tisti čas, ko pomlad spi in ko rože počivajo.

„Mlinar in njegova hči“ v Št. Lipšu

Toliko, da sem še dobil prostora v zadnji klopi. Že, da smo šentlipšarji navajeni, da se dvorana napolni, ali tako do zadnjega kotička natrpana še nikdar ni bila. Res, kar dobro se je postavila naša igralška skupina. Od srca čestitamo vsem. Šentlipška farna mladina že dolgo uspešno zori. Saj jih je še nekaj, ki imajo korajžo in ne odnehajo. Tako je prav, za naš narod že lahko storimo kaj dobrega, ko se toliko slabega uganja z njim po naših vaseh. Saj smo videli nastopiti pred kratkim še drugo skupino, ki se zelo trudi za pomenčenje našega človeka. No, le enkrat so se osmešili s svojo igro, pa jim je kar sopo zaprlo. Saj smo vedeli, da bo ugasnilo.

Je pač tako na svetu: kdor ne gori iz ljubezni, ta ugasne prej ali slej, ker manjka goriva, toplote, idealizma. Na vse načine so nas že skušali zlomiti, pa nas ne bodo niti upognili. Slovenski narod, ki se tudi oblikuje v malih narodno in kulturno delavskih skupinah naših odrov, je preživel celo največjega uničevalca Slovencev v zadnjih desetletjih. Pa bi se nam hlače tresle, kaj šel! Tole jim bomo povedali ob priložnosti: naj nam v prihodnje ne nalagajo več tiste plošče o kulturi in o pravičnosti in Bog vedi, o čem še vse! Saj to sami ne verjamejo. Naj nam rajši govorijo o grobokopih in nad-narodnih hlapcih. To bo vsaj odkrito!

Našo farno mladino pa živi Bog in ji nakloni prav obilo uspeha! Kdo še upa reči, da pri nas slabo izgleda? Saj nobeno delo, storjeno za bližnjega, ni zastoj. Tudi tiste vaje do dvanajstih ponoči ne. Vemo, da je bilo treba dolgih vaj, da so nam bile tri ure — ure veselja. Mlinar in njegova hči ni lahka igra. Preč. g. Nagele, naš sedanji župnik, so imeli dosti opraviti. Zelo hvaležni smo jim. Ko bi jim le toliko dela ne napravljali. Pa prav radi tega so postali naš gospod.

Pretresljiva zgodba

Sedaj pa še nekaj o vsebini igre. Oče Črnot je že dolgo let uspešno mlinaril. Pošteno si je pridobil premoženje in si nakopičil denarja. Tako zelo se je vsesal vanj, da je njemu na ljubo daroval srečo svoje lastne hčerke Marice. Bila je najbolj žavberno dekle na vasi. Štrekeljnov Francej se je sijajno vživel v vlogo očeta. Kar groza nas je bila, ko nam je podajal njegove poteze v svojih nastopih. Ej starec krivi, da ti je tako malo mar sreča drugih, smo si mislili! V smrtni uri se še spraviš, da bi zakopal denar, ki si ga vzel na dolg za mlin. Franceja bodo morali še vpreči, pa bomo še prišli gledat. Izvrstno igra. Kariceljnova Lenčej, ki se je mudila na zaslužnih počitnicah v Št. Lipšu, bi rajši mirno preživela ta kratek čas. Pa je bilo kar prav, da ga ni mogla. Smo jo vsaj spet videli kot Marico, kot zalo in verno dekle naše slovenske vasi. Svojo vlogo je rešila izvrstno, to moramo priznati. Težko bi bilo, lepše pokazati dobro mlinarjevo deklico poleg trdega očeta. Ni čuda, naša Lenčej je izreden odrski talent. Vse priznanje ti! Saj boš še igrala, kajne, saj se

Nenadoma pa si je od začudenja pomenjal oči ter nato strmel in strmel. Kar je videl, je bilo zares čudovito. V najoddaljenem kotu vrta je stalo drevo, ki je bilo pregrnjeno s čudovitim belim cvetjem. Veje so bile zlate, na njih so viseli srebrni sadeži, pod njimi pa je stal tisti fantek, ki ga je velikan imel tako rad.

Z veliko radostjo se je velikan spustil po stopnicah in stekel na vrt. Hitel je po trati in se približal otroku, a ko je prišel do njega, mu je od jeze kri udarila v obraz.

»Kdo je bil tako predrzen, da te je ranil?« je vprašal, zakaj na dlaneh malega fantka sta bili rani od dveh žebčev in rani od dveh žebčev sta bili na njegovih drobnih nogah.

boš vrnila med nas. V Št. Rupertu ti želimo prav lepega napredovanja. Jokali smo se, ko si morala umreti, ko si komaj začela biti dekle. Radi tega pa nič nismo hudi na Jegartovega Jozeja, na Konrada, ki je zakrivil njeno smrt. Gotovo ni mislil tako, kakor se je zgodilo. Zaljubljen je vanjo in je vedel, da bi je ne smel ljubiti — radi očeta. Tako stoji Konrad pred nami kot človek, ki v obupu ne ve, kaj naj stori. Žalosten in potrjen je, in ko se odloči, stori neumnost. Na tihem je vendar srečen: vsaj misel nanjo mu je še ostala. To razpoloženje je Jozej rešil prav mojstrsko. Zadnja opora mu je bila še njegova mati, Opetnikova Katica, ki je kot mati pokazala vso zaskrbljenost za sinovo smolo. Kajne, na odru in v resničnem življenju, povsod imamo še dobre mame. Še danes nam doni v ušesih oni izraz Konradove boli: Ne smem, ne smem! Izvrstno si igral, Jozej! Čuli smo, da imaš veliko dela. No, le, ampak odra nikakor ne smeš opustiti. In razen tega še: kdo nam bo kulise slikal, če ne ti?

Vsi so se potrudili

Nič manj zaslužni niso bili drugi. Primožev Francej se nam je tokrat pokazal kot župnik. Kar častitljiva osebnost, kajne! Študentje, ki jih je bilo precej navzočih, so si ga pošteno ogledali od zadaj in spredaj. Seveda, ko pa pravijo, da človeku čez sedem let vse prav pride. Kar škoda, da je zdaj spet navaden fant, se je stožilo ljudem po igri, ko je Francej obesil črno sukno na kljuko v garderobi.

Hubert, uslužbenec pri firmi Lomšek, nam je pokazal fanta, poštenega od nog do glave. Mlačnikov fant pa je počil sovo, da se ni več zadirala na Črnotovi stehi. No prav, saj bi tudi nas ušesa bolela. Še nam je storil uslugo. Takih fantov je bil še suhi Črnot vesel, kajne! Le na oder z našimi fanti in z našimi dečvami, da jih bomo v prihodnje mi vsi veseli, ko nam bodo spet kaj zaigrali! Saj bomo še prišli gledat!

In zdaj, kdo od nas še ne pozna naše drage Hilde? Tega bi rad videl. Hvaležni smo ji, saj je imela ona največ dela in skrbi. In to poleg vloge v igri. Drugače jo poznajo vsi mopedisti, kadar se jim oštrkne vozilo. Pa tudi mi, ljudje z navadno brzino, jo poznamo izza prodajalne mize pri Lomšku. Tam prištevava in odštevava, kakor je pač potreba. Kdor nima denarja, tistega pa zapiše. In šment — zadrega je že tu. To je njena najslabša stran. Številke, pravi, da ima silno rada. No, naj jih ima, da poleg tega le skrbi za naše igre. Tokrat nas je posebno veselilo, ko smo jo zagledali v vlogi častitljive matere županje, tete mlinarjeve hčerke. Hildi želimo še prav podjetnih moči in koš železne volje. Le dajte še se videti!

Pivkova družina — Opetnikova Ančka in Lipusch Francej s sestričnima Marico in Treziko — nas je povedla v času komaj nekaj dni nazaj. In kar gorko nam je bilo pri srcu. Nič lepšega kot Božič v krščanski družini. Škoda, da so morali otroci koj v posteljo. Še bi nam kaj zapeli, pa

»Kdo je bil tako predrzen, da te je ranil?« je zakričal velikan. »Povej mi, da lahko zagrabim svoj veliki meč in ga pobijem!«

»Nikar!« je odgovoril otrok. »To so vendar rane ljubezni.«

»Kdo pa si?« je vprašal velikan. Obšla ga je čudna groza in pokleknil je pred malega otroka.

Otrok se je nasmehnil velikanu in mu rekel:

»Nekoč si mi dovolil, da sem se igral v tvojem vrtu, danes boš pa ti odšel z mano v moj vrt, ki je na nebu.«

In ko so tisto popoldne otroci pritekli na vrt, so našli velikana, ki je mrtev ležal pod drevesom, pregrnjem z belim cvetjem.

je vzrojil oče — in pri kraju je bilo. To pa zato, ker se marsikaj godi na božični večer, kar ni za otroke. Grobokop — Volavčnikov Mihej — nam je še to razodel. Kar z njim smo se veselili, ko je še tisti večer s svojim pripovedovanjem zaslužil žakelj moke za praznike. Odkar so umrle naše dobre babice, že dolgo nismo nič slišali o strahovih in duhovih. Mihej nam je znal to tako pristno povedati, da smo res morali verjeti.

Ko je bilo mimo, smo vedeli, da smo prav storili, ko smo prišli. Le še kaj nam pokažite! Radi bi se spet malo nasmejali!

Naše pridne igralce pa živi Bog, da nam boste ostali zvesti, in ne dajte sel Slovenci se že tisoč tristo let ne dajo ugnati v kozji rog na Koroškem!

DOBRLA VES

Ne živimo v kakem prav zakotnem kraju, pa vseeno se le redkokdaj oglasimo. Vzrok temu bo, da smo še od poletnega časa utrujeni in se še nismo dovolj odpočili. Pa razen vsakdanjih novic in slučajev se res ni kaj posebnega zgodilo. Pred nekaj meseci smo se zadnjič oglašili, ko nam je farna mladina priredila lepo igro. Po tem času smo bili pa spet tiho. In v začetku novega leta se je spet slišalo, da pripravlja farna mladina igro. Res je nas povabila na praznik Treh kraljev v lepo farno dvorano. Ker so nam povedali, da gre dobriček te prireditve za misijone, smo še z večjim veseljem sledili vabilu, in napolnili prostor do zadnjega kotička. Podali so igro »Počeni prstan«. Z velikim odobravanjem smo opazili, da so vsi igralci in igralke svoje vloge res izvrstno rešili. Ne vemo, katera bi morali najbolj pohvaliti, kajti vsi so se tako vživel v to lepo domačo igro, ki je tako zanimiva, kot bi jo igralo življenje samo.

Zahvalimo se naši farni mladini za te lepe ure, katere smo smeli doživeti na praznik Treh kraljev. Izražamo pa tudi željo, da bi še večkrat videli kaj tako lepega.

ŠT. VID V PODJUNI

(Prosvetno življenje)

Tudi pri nas je prosvetna »sezona« v polnem teku. Dne 6. decembra so nas obiskali igralci iz Globasnice, ki so dovršeno podali spevoigro »Miklavž prihaja«. Polna dvorana je globaškimi gostom njihovo prizadevanje poplačala z obilnim odobravanjem.

Dne 27. decembra so igralci domačega izobraževalnega društva »Danica« izvedli resno igro »Domen«. Kljub temu, da je vprav takrat, ko so se ljudje napravljali na pot k predstavi, začelo deževati, je tudi to pot bila dvorana polno zasedena. Prav vsi igralci so se res potrudili in dobro vživel v svoje vloge.

V nedeljo, dne 3. januarja so pa prišli k nam v goste pevci in igralci Farne mladine iz Sel. Podali so nam dva lepa verska prizora, med temi je bil eden božični. Predstava nam je vsem bila zelo všeč in radi bi drage goste iz Sel še nekoliko dalje zadržali med nami, da bi nam še kaj zapeli, toda žal so morali takoj naprej v Šmihel, kjer so tudi imeli napovedano prireditev.

Ali že veš . . .

REDEK PTIČ NA JADRANU

Danes zelo redke ptice, skoraj izreden pojav na oddaljenih otokih na Jadranu, so tako imenovani »južni sokoli«, sorodniki sivega sokola. Menda se edinole tam še držijo v vsej Južni Evropi.

Nekje na samotnem grebenu ali na neobljudenem otočku si sokolski par izbere mesto in določi življenjski prostor, ki ga proti morebitnemu vsiljivcu ogorčeno brani. Ribiči opazijo sokole le, kadar iščejo plen ali preganjajo neljubega gosta.

Te redke ptice so potomci nekdanjih udomačenih in za lov izvežbanih sokolov, ki so tudi v Evropi nekoč imeli veliko ceno. Na evropskem zahodu je zdaj te vrste lov le še redek pojav. Nekoč pa je izredno cvetel.

Za tistega, ki je ukradel izurjenega sokola, je bila na primer v Angliji določena smrtna kazen. Francoskemu kralju Filipu Avgustu so pri obleganju Akrona Saraceni zajeli sokola. Vrnili ga niso niti za tisoč zlatnikov, ki jim jih je ponujal.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

EVELINA

James Joyce:

Sedela je pri oknu in gledala, kako je večer zajemal cesto pod njo. Glavo je imela naslonjeno na zavese in v nosnicah ji je ležal vonj po prašnem kretonu. Bila je trudna.

Malo ljudi je hodilo mimo. Mož iz zadnje hiše se je vračal tod domov. Slišala je njegove stopinje na cementnem tlaku, potem pa, kako so škripale po stezi iz ugasikov, ki je peljala pred novo rdečo hišo. Včasih je tam bila njiva, na kateri so se vsak večer igrali z drugimi otroki. Potem je pa njivo kupil nekdo iz Belfasta ter postavil hiše na njej — ne takšnih, kakor so bile njihove rjave hišice, marveč svetle stavbe iz opeke, z lesketajočimi se strehami. Otroci z vse ceste so se skupaj igrali na tisti njivi: Devinovi, Waterjevi, Dunnovi, mali Keoghov pohabljenec, ona pa njeni bratje in sestre. Ernest se ni nikoli igral, bil je že prevelik. Njen oče jih je pogosto preganjal z njive s svojo palico iz črnega trna. Toda po navadi je mali Keogh bil na straži in je zaklacial, kadar je videl očeta, da prihaja. Vendar se jim je zdelo, da so bili tedaj še zelo srečni. Oče takrat še ni bil tako hud in vrh tega je bila tedaj še živa mati. Tega je bilo že dolgo; ona, bratje in sestre so zdaj bili že vsi odrasli, mati pa je bila mrtva. Tizzie Dunnova je bila tudi mrtva in Waterjevi so se bili vrnili na Angleško. Vse se spreminja. Zdaj pojde tudi ona, kakor so šli drugi, in tudi ona bo pustila dom.

Dom!
Ozrla se je po sobi ter pregledovala v njej vse znane predmete, ki je toliko let vsak teden brisala prah z njih in se čudila, odkod na svetu vendar prihaja. Mogoče ne bo nikoli več videla vseh teh znanih stvari, ki se ji ni nikdar sanjalo, da bi se kdaj ločila od njih.

Privolila je, da pojde proč; da zapusti dom. Je bilo to pametno? Skušala je pretehtati vsako plat tega vprašanja. Doma je vsekakor imela stredo in jed; imela je krog sebe tiste, katere je poznala vse življenje. Seveda, morala je trdo delati doma in v trgovini. Kaj bodo rekli tam, ko bodo dognali, da je z nekom ušla? Rekli bodo morda, da je nora, in njeno mesto bodo zasedli po oglasih. Miss Gavanova bo srečna. Zmeraj jo je imela na piki, posebno kadar je kdo poslušal.

»Miss Hillova, kaj ne vidite, da dame čakajo?«

»Bodite malo bolj živi, miss Hillova, prosim!«

Prav dosti solza ta ne bo potočila za njo, ko pojde iz trgovine.

Toda v novem domu, v daljni, nepoznani deželi, ne bo tako. Takrat bo poročena, ona, Evelina. Ljudje se bodo tedaj spoštljivo vedli do nje. Ne bodo ravnali

z njo tako, kakor so z njeno materjo. Čeprav je imela že devetnajst let, se je še zdaj včasih čutila v nevarnosti zaradi očetove nasilnosti. Zavedala se je, da je to tisto, kar jo razburja. Ko so doraščali, se oče ni nikdar spraval nad njo, kakor je imel navado s Harryjem in Ernestom, ker je pač bila deklca. Pozneje pa ji je začel groziti in govoriti, kaj bo storil z njo in sicer samo zaradi njne pokojne matere. In zdaj ni imela nikogar, da bi jo varoval. Ernest je bil mrtev in Harry, ki je bil okraševalec cerkva, je bil skoraj zmeraj kje na deželi. Vrh tega jo je tisto neizogibno prerekanje za denar ob sobotah večer začinjalo neizrečno utrujati. Vedno je dajala domov vso plačo — sedem šilingov — in Harry je zmeraj poslal, kar je mogel, toda križ je bilo dobiti kaj cvenka od očeta. Trdil je, da ona zapravlja; da je brez glave; da ji on svojega krvavo zasluženega denarja ne bo dajal, da bi ga razmetavala po cestah, in še več takega, zakaj, ob sobotah večer je bil po navadi precej hud. Nazadnje ji je le dal novce ter jo vprašal, če sploh misli kupiti kaj za kosilo v nedeljo. Potem je morala z doma tako naglo, kakor se je le dalo, pa nakupovat. Črno usnjeno torbico je trdno stiskala v roki, ko se je rinila skozi množico in se pod bremenom nakupljenega blaga pozno vračala domov. Morala je trdo delati, da je dom ostal, in gledati, da sta malčka, ki sta ostala njej na skrbi, hodila redno v šolo in dobivala redno jesti. Bilo je trdo delo, trdo življenje; toda zdaj, ko je bila na tem, da ga zapusti, se ji ni zdelo povsem nezaželeno.

In zdaj je bila tudi na tem, da poskusi novo življenje s Frankom. Frank je bil zelo prijazen, moški in odkritosrčen. Morala bi oditi z njim z večernim parnikom, da bo njegova žena in da bo živela z njim v Buenos Airesu, kjer je imel dom, ki je čakal nanjo.

Kako dobro se je spominjala, kdaj ga je prvič videla. Stanoval je v hiši ob glavni cesti, kamor je večkrat zahajala. Zdelo se ji je, ko da je to bilo pred nekaj tedni. Stal je na pragu, koničasto čepico je imel na tilniku in lasje so se mu vsipali čez porjavelo obličje. Potem sta se spoznala. On jo je vsak večer čakal pred trgovino ter jo spremljal domov. Peljal jo je gledat »La Bohème« in čutila je veselo razburjenje, ko je sedela z njim v nenavadnem koncu gledališča. Imel je strašno rad godbo in je tudi nekaj pel. Ljudje so vedeli, da hodita skupaj, in kadar je pel o dekliču, ki ljubi mornarja, je vedno čutila prijetno zmedenost. Imeti fanta jo je najprej veselo dražilo, potem pa ga je začela imeti rada. Vedel je dosti pripovedi o daljnih deželah. Začel je bil kot vajenec na

ladji za Kanado in je imel funt na mesec. Pravil ji je imena ladij, na katerih je bil, in imena raznih služb. Jadral je skozi Magellanovo ožino in ji pripovedoval zgodbe o strašnih Patagoncih. V Buenos Airesu se je postavil na noge, je dejal, in je prišel sam nazaj samo na počitnice.

Oče je seveda za stvar zvedel ter ji pripovedal, da bi se kaj zgovarjala z njim.

»Poznam te mornarske tiče,« je govoril. Nekega dne se je s Frankom sprl in potem se je morala z ljubim dobivati na skrivaj.

Na cesti se je večer temnil. Belina dveh pisem v njenem naročju je postajala nedoločna. Eno pismo je bilo za Harryja, drugo za očeta. Ernest ji je bil sicer bolj pri srcu, toda tudi Harryja je imela rada. Zapazila je, da se je oče zadnje čase postaral;

pogrešal jo bo. Včasih je znal biti zelo prijazen. Ne dolgo poprej je bila bolna in je dan ležala. Tedaj ji je bral zgodbo o strahovih ter pražil zanjo kruh. Ko je bila še mati živa, so nekega dne vsi šli na Howthski grič. Spominjala se je, kako si je oče nataknil materino čepico, da bi se otroci smejali...

Njen čas je potekal, toda je kar sedela pri oknu, naslanjala glavo na zavese in vdihavala duhi po prašnem kretonu. Daleč doli na cesti je slišala lajno. Napev je poznala. Čudno, da se je oglasil prav nocoj in jo spomnil na obljubo materi, da bo skrbel za dom dokler bo mogla. Spomnila se je zadnje noči v materini bolezni. Spet se je znašla v temni sobi onkraj veče in od zunaj je slišala otožen italijanski napev. Laj- (Dalje na 8. strani)

Zehanje

VALENTIN POLANŠEK

Poldi se je že v zgodnjih letih marsikaj lepega in koristnega naučil. Za to je skrbel teta Lena. Ta ženska je venomer razglabljala, kaj je še treba ukreniti, da bi prav vzgojila nečaka.

Iznenadil pa je nekoč Poldi teto Leno z vprašanjem: »Zakaj pa delate križe čez usta, kadar zehate?«

Res, je pomislila teta, tegamu še nisem pravila. Poglej no, kako je zbučen, kako me pri vsakem početju opazuje! To je že prav, fantek, tako bo še nekaj iz tebe!

Pa ga je podučila, češ križe delamo pri zehanju, da ne pride hudi duh v človeka. Kakor vselej, je tudi zdaj navedla primer, kako se je godilo enkrat nekemu, ki je ohranil pouk in nasvet svojih vzgojiteljev, kako srečen je bil vse svoje življenje. Da, tetino vzgojno prizadevanje je bilo nazorno in zato tudi prepričevalno. Od takrat naprej si je Poldi pri zehanju križal ustal. Med tujimi ljudmi bolj skrivaje, na samem pa lepo počasi in s pobožno kretnjo.

Hudega duha se je Poldi bal, bal že davno prej, preden je slišal o njem, kako je zapeljal pramater Evo in zamotal v skušnjave še marsikoga. Poldi pa ni bil tak strahopetec, kot so ponavadi otroci, ki se bojijo nočne teme ali mračne kleti in skrivnostnega podstrešja, o ne, vedel je s svojo otročjo pametjo, da je hudi duh ravno tako sredi najsvetlejšega dneva, sredi množice ljudi, kakor v samotni.

Pa pride na obisk ujec Miklavž. Ho, tega dragega možička je bil Poldi vesel! Tedaj so mu postajali dnevi kot radostne nedelje. Morda je fant ujca še zato posebno ljubil, ker je dobri mož pač nosil ime tistega velikega dobrotnika otrok, ki pride v adventu z nebes?!

Zvečer je Poldi malo pozneje šel spat kot ponavadi. Ujec in teta pa sta še dolgo čebljala tja v noč.

Ponoči pa zbudi fanta iz nemirnega snagrgajoče smrčanje! Brez strahu je smuknil Poldi izpod odeje in ugotovil, da leži ujec v tetini postelji. Tete pa ni bilo nikjer. Najbrž pač v kuhinji spi. Otrok pa smrčanja ni poznal. Zato je stopil čisto blizu k spečemu. Zdaj pa je ugotovil, da ima speči odprta usta. Rohnenje in sikajoče pihanje je prihajalo iz njih.

Poldi se je zgrozil ob misli: Morda je hudi duh prišel skozi usta v ujca?!

Previdno se je pomaknil še bliže k postelji — pa začel delati križe nad usti spečega, ki je z velikim užitkom prespaval svojo omotico, katero si je nabral sinoči od premočnih čajev.

Križ za križem se je vrstil!...

Morda je že notri, pa hoče dušo odnesti? je skrbelo Poldija. Zona ga je obhajala. Tresel pa se je bolj od nočnega hladu, kajti stal je bosonog in v sami srajčki.

Ugotovil je otrok, da je le od mesečine tako svetla soba in da potemtakem še dolgo ne bo dneva, pa je spet križal dalje, z vedno večjo vnemo. Potegoval pa je znamenje že od temena do prsi in prek celega zariplega obraza. Drgetala mu je desnica, pa jo je nadomestil z levico... Z levo roko pa je tako nerodno delal križe, da je nenadoma trčil v nos in ujec se je zbudil ter prestrašeno porinil kvišku. Drug drugega sta se ustrašila. Šele po dolgem času sta se zmenila, kaj je bilo.

»Siroti moj, kar k meni smukni, da se najprvo malo pogreješ! Kako se bojiš z svojega ujca, to je lepo!« se je zakrohotal ujec Miklavž in potegnil nečaka k sebi pod odejo. Ko pa sta čez nekaj časa oba zehala, je naredil Poldi obema križ čez odprta usta.

Potem pa sta spet zadremala — in spala sta dolgo do belega dne.

JULES VERNE:

110

Potovanje na Luna*)

— Vsekakor, je odgovoril Nicholl.

— Prav, vrli tovariš, odgovoriti vam moram, da smo lunine celine opazovali iz razdalje komaj 500 metrov in da na njeni površini nismo opazili nobenega gibanja. Če bi bili tam kakršni koli ljudje, bi nam o tem pričale raznovrstne prirojite v naravi, na primer zgradbe ali celo njihove razvaline. Toda kaj smo videli? Povsod samo geološko delo prirode, nikjer pa dela človeških rok. Če so na luni predstavniki živalskega sveta, so se prav gotovo umaknili v neizmerne jame, kamor ne seže človeško oko. Vendar si tega ne morem misliti. Kajti na lunini površini, ki jo mora pokrivati plast ozračja, pa najsi bo še tako nizka, bi bili gotovo zapustili sledove svojega bivanja. Takih sledov pa ni nikjer. Predstavljam si lahko torej samo še nekakšno živa bitja, ki se ne gibljejo, ker niso za to sposobna, a gibanje pravzaprav pomeni življenje.

— Ali drugače povedano, to so živa bitja, ki ne živijo, je dodal Michel.

— Točno tako, je odgovoril Barbicane, to pa za nas ne pomeni nič.

— Potemtakem lahko izrazimo svoje mišljenje, je dejal Michel.

— Da, je pritrldil Nicholl.

— Prav, je nadaljeval Michel Ardan, takole: Znanstvena komisija, ki se je sestala v izstrelku »Topniškega kluba«, je proučila najnovejše ugotovitve in glede možnosti življenja na luni soglasno sklenila: Ne, na luni ni možno življenje.

Ta sklep je predsednik Barbicane zapisal v svojo beležnico, kamor je bil vpisal tudi sejni zapisnik z dne 6. decembra.

— Zdaj pa, je rekel Nicholl, se lotimo drugega vprašanja, ki neogibno dopolnjuje prvo. Vprašam torej spoštovano komisijo: Ako na luni ni možno življenje, ali je na njej sploh kdaj bilo?

— Tovariš Barbicane ima besedo, je dejal Michel Ardan.

— Prijatelja, je začel Barbicane, nisem čakal šele na to potovanje, da bi si ustvaril mnenje o nekdanjem življenju na naši spremljevalki. Dodam naj, da so me naše dosedanje ugotovitve samo podkrepile v mojem naziranju. Mislim, da, trdim celo, da je na luni živel človeški rod, podobno ustvarjen kot mi, da so bile na luni živali, ki so po svojem anatomskem sestavu bile podobne živalim na zemlji, dostavljam pa, da je doba takih človeških plemen in živalskih pasem minila in da je za večno izginila.

— Potemtakem, je pripomnil Michel, je luna starejša od zemlje.

— Ne, je prepričano odgovoril Barbicane. Luna je samo svet, ki se je hitreje postaral, svet, ki se je mnogo hitreje razvil in razpadel. Organizacijske sile njene gmote so bile v lunini notranjosti razmeroma mnogo močnejše kakor v notranjosti zemeljske krogle. Sedanja podoba lunine površine, ki je vsa razpokana, razjedena in nagubana nam to več ko dovolj dokazuje. Zemlja kakor luna sta bili v začetku le plinasti gmoti in plini so pod različnimi vplivi prešli v tekoče stanje. Pozneje je nastala trdna gmota. Toda naš sferoid je bil gotovo še vedno v plinastem ali tekočem stanju, ko se je luna že ohladila in otrdela in ko so na njej nastale možnosti za življenje.

— Tudi jaz tako mislim, je rekel Nicholl.

— Tedaj jo je obdajalo ozračje, je nadaljeval Barbicane. Voda, ki jo je varoval ta plinasti obroč, ni mogla izhlapeti. Pod vplivom zraka, vode, sončne toplote in toplote iz lunine notranjosti je rastlinstvo osvajalo celine, ki so bile zanj že pripravljene. V tistem času se je gotovo pojavilo tudi življenje, zakaj priroda nikoli ne trati svojih moči z nekoristnimi stvarmi. V svetu, kjer so bile take izvrstne možnosti, je prav gotovo bilo življenje.

— Vendar pa, je pripomnil Nicholl, so mnogi pojavi v zvezah z gibanjem našega

satelita vsekakor ovirali širjenje rastlinstva in živalstva. Tako na primer dnevi in noči po 354 ur.

— Na zemeljskih tečajih, se je oglasil Michel, trajajo dnevi in noči po 6 mesecev.

— To nič ne dokazuje, ker na tečajih ni življenja.

— Pomislimo, draga prijatelja, je znova začel Barbicane. Če pri sedanjem stanju na luni takšne dolge noči in takšni dolgi dnevi ustvarjajo toplotne razlike, ki jih organizem ne prenese, ni bilo tako v tisti davni dobi, o kateri govorimo. Atmosfera je ovijala lunino kroglo s svojim gibljivim plaščem. V njej so se zbirali hlapi kot oblaki. Ta naravna zavesa je ublaževala žareče sončne žarke in zadrževala nočno ohlajanje. Svetloba in toplota sta se razprševali v zraku. Takoj je nastajalo ravnotežje, ki ga zdaj ni več, ker je ozračje skoraj popolnoma izginilo. Sicer pa vaju bom gotovo spravil v začudenje...

— Kar spravite naju, je rekel Michel Ardan.

—... če vama povem, da po mojem mnenju dnevi in noči v tisti dobi, ko je bilo še življenje na luni, niso trajali po 354 ur.

— In zakaj ne? se je živahno začudil Nicholl.

(Dalje prihodnjič)

„Naravni“ razvoj — a pod pritiskom!

(Nadaljevanje z 2. strani)

šola pospeševala germanizacijo, zanaprej pa tega ne sme več, zato bo šola odslej dvojezična, v kateri se bo prav tako gojil pouk slovenščine kot nemščine. Tako je sveto zahteval prvi deželni glavar po vojni, g. Piesch, ko je obiskoval dvojezične šole n. pr. v Hodišah in bodril slovenske otroke, naj se marljivo uče slovenskega jezika. Kako pa se je to opravičevanje Nemcev z naravnim razvojem zdelo neverjetno zunanjim treznim politikom, to zelo jasno osvetljuje dogodek na mirovni konferenci v Londonu l. 1947, ko se je razpravljalo o narodnostnih razmerah na južnem Koroškem. Ko se je konstatiralo, da je za časa glasovanja l. 1920 bilo po avstrijskem uradnem štetju na južnem Koroškem še 65.000 Slovencev, l. 1947 pa po angleški cenzitvi samo še 25.000, tedaj je zastopnik Sovjetske zveze Gusev rekel avstrijskemu zunanjem ministru dr. Gruberju v obraz: »Kaj ste pa naredili s tistimi Slovenci, ki jih ni več?« Žalostno to, da mora zastopnik komunistične države izpraševati vest ministru krščanske države, kaj je delala in še dela z manjšino.

Da je bila južna Koroška zares strnjeno slovensko ozemlje še v začetku tega stoletja in sicer ne samo morda Podjuna in Rož, temveč tudi kraji severno od Drave med Beljakom in Vrbskim jezerom, dalje tudi še severno od Vrbskega jezera do Celovca, prav posebno še kraji severno od Drave med Celovcem in recimo Pustrico, to nam potrjujejo tale neizpodbitna dejstva: V krajih med Beljakom in Vrbskim jezerom je bila še med letom 1870—1880 navada, da so kmečke hčere, pa tudi sinovi šli vsaj za eno leto »služit v Nemce«, t. j. h kmetom v nemškem ozemlju, tam noter za Trebinjo (Treffen) in Coberc (Afritz), da so se za potrebo naučili nemškega jezika. Tako je šla služiti l. 1873 moja lastna mati in pravila mi je, da je to bilo v navadi. Nekateri nemški kmetje pa so pošiljali svoje dorasle otroke v službo v slovenske kraje. Torej tudi v teh krajih severno od Drave po vaseh ni bilo priljubljenosti za občevanje v nemškem jeziku, torej ni bilo »jezikovno

mešanega ozemlja« niti tukaj. S tem ni rečeno, da ni bilo posameznikov, bodisi naseljenih trdih Nemcev, bodisi začasno se tam nahajajočih pravih Nemcev, ki so nemško govorili. Ampak materni in občevalni jezik tega prebivalstva je bil nesporno slovenski. Nikomur ni prišlo na misel, zahtevati v cerkvi nemško petje ali pridigo, nikjer v teh krajih. Da so bili uradniki in učiteljstvo skoro izključno trdi Nemci ali vsaj nemško vzgojeni ljudje, to je pa itak znano. Seveda se je ob začetku tega stoletja predvsem pod vplivom nemške šole začela vedno pogosteje in močneje vrinjati nemška pesem in v okolici večjih mest, t. j. Beljaka in Celovca, tudi govornica. Vseeno so n. pr. v občinah Vernberg in Lipa nad Vrbo pri občinskih volitvah l. 1910 in 1911 in še po prvi svetovni vojni l. 1921 zmagale slovenske liste.

Močen dokaz slovenskega hotenja in ustvarjanja na kulturnem polju so sloven-

De Gaulle se pripravlja na atomsko eksplozijo

Francoska vlada je mednarodne letalske družbe, ki vzdržujejo zračne potniške in tovorne linije prek saharke puščave opozorila, da naj računajo v kratkem z opozorilom o nevarnosti. In sicer bodo dobile to obvestilo 12 ur pred atomskim poskusom. Tako bo menda De Gaulle končno le uspelo — če se poskus posreči — da pride na vrhunsko konferenco tudi on z atomsko bombo v žepu in zahteva kot četrti vstop v doslej najbolj ekskluzivni klub na svetu, namreč klub posestnikov atomske bombe, ki so ga doslej tvorile le Združene države, Sovjetska zveza in Velika Britanija. Toda kaj bo on s svojo eno samo novo bombico, ko imajo ostali trije na zalogi tisoče mnogo večjih, namreč vodikovih bomb. Toda Francozi so že od nekaj bili zadovoljni s prestižem, če drugače ni šlo.

Med tem pa na svetovno pozornico zaverovanemu De Gaulleu znova grozi nered v lastni hiši. Njegov sposobni finančni ministar Pinay je minul teden odstopil, ker se ni strinjal z De Gaullovo izsiljevalno politiko proti atlantskim zaveznikom, od kate-

ske pasijonske igre, ki so se še med letom 1900—1910 vršile zlasti na Gozdanjah in v Tmari vesi pri Lipi nad Vrbo, pa tudi po drugih krajih. Te pasijonske igre, na katere so prihajali gledalci trumoma iz vseh krajev v tem okolišju, so bile spontane, to se pravi, nenaročene in neprisiljene manifestacije slovenskega kulturnega življenja.

Ne torej »naravni razvoj« ampak umetno, načrtno ponemčevanje s pomočjo šole, gospodarskega in političnega pritiska je privedlo do sedanjega videza »dvojezičnega« ozemlja, ki je nastalo zaradi nepoučevanja in zelo zatiranja slovenščine ter vbičanja nemške kulture v srca slovenskih otrok. Vendar ljudstvo teh prizadevanj ni mirno sprejemalo. Upiralo se je, kolikor je pač moglo. In še te ugovore bi radi sedaj zatajili, vendar to ne bo šlo. Tudi za Koroško velja isto, kar je dejal državni tajnik dr. Gschmitzer za Južno Tirolsko: »Vladarski sistemi so se menjavali, (velenemški, op. pis.) duh pa je ostal isti.

Domačin.

rih je zahteval več besede pri poveljstvu Atlantskega pakta in povrh tega še atomski material. Istočasno pa je celo francoske čete, ki spadajo v sestav atlantskih sil, poslal v Alžir proti upornikom. Povrh vsega je odtočnil francosko mornarico atlantskemu poveljstvu ter prepovedal ustanovitev ameriških atomskih skladišč v Franciji. Amerika je na to potem odgovorila tako, da je ta skladišča ustanovila v Španiji in Veliki Britaniji. Pinay je bil mnenja, da s tem Atlantskemu paktu De Gaulle sicer povzroča nevšečnosti, na koncu koncev bo pa oslabil le Francijo samo, ki se bo znašla osamljeno. Odstop Pinaya je toliko pomembnejši, ker velja ta mož za rešitelja francoskega gospodarstva. V zadnjem času se je po zaslugi njegove politike (razvrednotenje franka in uvedba novih enot denarja) gospodarsko stanje Francije zelo popravilo. Toda je že tako: čim začne komu malo bolje iti, se rad prevzame.

Filmska ocena

ZNANKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

BOROVLJE:

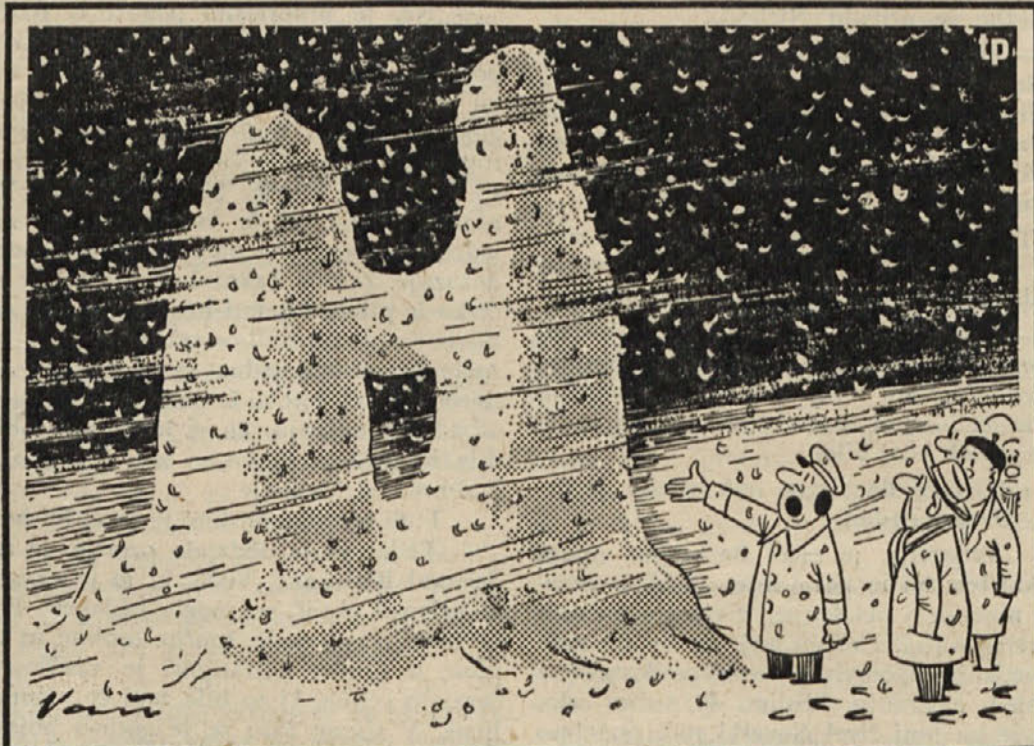
Sobota, 23. I.: Ihr 106. Geburtstag (IVb). — Nedelja, 24. I.: Der Priester von Neapel (IIa). — Torek, 26. I.: Eiskalt in Alexandrien (IV). — Četrtek, 28. I.: Der Vampir von Notre Dame (V).

BISTRICA V ROŽU:

Sobota in nedelja, 23. in 24. I.: Heimatlos (IVb). — Sreda, 27. I.: Attacke am Rio Morte (III).

PLIBERK:

Sobota in nedelja, 23. in 24. I.: Immer die Radfahrer (IV). — Sreda in četrtek, 26. in 27. I.: Gangster von Paris (V).

Burja nazizma jemlje s trdom zgrajeni spomenik poveljnega angleško-zapadnonemškega prijateljstva.

Naše prireditve

SELE

V nedeljo 24. januarja ob 2. uri popoldne bo igralska družina Katoliškega prosvetnega društva v Šmihelu priredilo v farni dvorani v Selah igro

»DOMEN«.

ŠMIEHEL

Šentlipška farna mladina priredi v nedeljo, dne 31. januarja v Šmihelu v Sercerjevi dvorani igro

»MLINAR IN NJEGOVA HČICA«. Začetek ob pol 3. uri popoldne.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 22. I. ob 20.15 uri: Der Meisterboxer, komedija. — Sobota, 23. jan. ob 20.15 uri: Die Entführung aus dem Serail, opera. — Nedelja, 24. jan. ob 15.00 uri: Der Zigeunerbaron, opereta. — Sreda, 27. jan. ob 20.15: Therese Krones, ljudska igra. — Četrtek, 28. jan. ob 20.15 uri: Die Entführung aus dem Serail, opera. — Petek, 29. jan. ob 20.15 uri: Die Schöne Helena (premiera). — Sobota, 30. jan. ob 20.15 uri: Der Meisterboxer, komedija. — Nedelja, 30. jan. ob 15.00 uri: Die schöne Helena.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 24. I.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 25. I.: 14.00 Poročila, objave, pregled sporeda. — Vozačem v beležnico. 17.55 pomenek z ženami. — TOREK, 26. I.: 14.00 Poročila, objave. — Iz domačih gajev. — SREDA, 27. I.: 14.00 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 28. I.: 14.00 Poročila, objave. — Pesmi z juga. — PETEK, 29. I.: 14.00 Poročila, objave. — Veselo naprej... — SOBOTA, 30. I.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 31. I.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Nova cesta v Kazazah

V okviru manjše slovesnosti sta gradbeni firmi Hans Primig in ASDAG dovozno cesto, ki se odceplja od labotske državne ceste ter vodi k stavbišču nove elektrarne na Dravi pri Kazazah, izročili naročitelju, to je Avstrijskim dravskim elektrarnam A. G.

V razmeroma kratkem času, od marca do decembra 1959 je kljub dežju, snegu in težavam zaradi močvirnatih tal bila zgrajena 7 km dolga cesta, ki vodi preko lepe pokrajine k stavbišču ob Dravi, kjer raste nov jez za elektrarno. Trasa ceste je moderno izpeljana in se kolikor mogoče drži gozda, da tako ohrani čim več površine za polje. Občinska uprava same po sebi revne občine Št. Peter na Vašinjah je potrebnosti svet za cesto odstopila brezplačno. Cesta je asfaltirana in meri 5,4 metra v širino, na ovinkih pa je razširjena in na več mestih so zgrajena izogibašča ter postajališča za avtobuse. Gradbeni stroški so znašali 7,5 milijonov šilingov.

Kmetijska renta v nevarnosti

Ustavno sodišče na Dunaju je s svojo odločbo minuli teden ugotovilo, da je pred kratki uveljavljeni zakon o zavarovanju samostojnih kmetov protiustaven in da krši enakost državljanov pred zakonom ter je tudi v nasprotju z načeli socialnega zavarovanja. Po določbah tega zakona so namreč odmerjali prispevke po velikosti posestva (150 odst. davčne osnove za odmero zemljiškega davka), dočim so bile rente za vse upravičence po dosegu starostne meje enake. Tako se je dogajalo, da je večji posestnik plačeval mnogo več kot bi kdaj mogel dobiti nazaj v obliki rente na stara leta.

Zakon o kmetijskem starostnem zavarovanju je predstavljal kompromis med obema strankama in je bil dosežen po dolgih in težavnih pogajanjih pri katerih je vsak nekaj popustil. Odločba vrhovnega sodišča je sedaj vse skupaj postavila na glavo. Ozirala se je sicer na načelo materialne enakosti, pri tem pa je pozabila na načelo solidarnosti, da mora vsaj v gotovem obsegu tudi tisti, ki ima več, pomagati tistemu, ki ima manj. Zato je izrek Ustavnega sodišča tudi pri obeh koalicijskih strankah zbudil nevoljo. Bo sedaj zadeva novega zakona, da najde med tema obema načeloma dejanskim razmeram ustrezajočo pravo mero.

EVELINA

(Nadaljevanje s 7. strani)

narju so tedaj zapovedali, naj gre in mu dali groš. Spominjala se je, kako je oče prikoračil spet v bolniško sobo rekoč:

»Vražji Lahil! Da ti pridejo prav sem!«

Ko je tate premišljala, jo je otožni privid materinega življenja zgrabil prav v srce — tisto življenje, polno povprečnih žrtev, ki se je na koncu zaključilo v blaznosti. Trepotala je, ko je spet zaslišala materin glas, kako z noro vztrajnostjo ponavlja:

»Derevaun Seraun! Derevaun Seraun!«

V nenadnem navalu groze je vstala. Uiti! Mora uiti! Frank jo bo rešil. Dal ji bo življenje, morda tudi ljubezen. Toda želela je živeti. Zakaj naj bi bila nesrečna? Saj ima pravico do sreče. Frank jo bo objel, jo skrnil v svojih rokah; Frank jo bo rešil.

Čakala je med valujočo množico na pomorski postaji v North Wallu. Držal jo je za roko in vedela je, da ji govori. Znova in znova ji je pravil nekaj o vožnji. Postaja je bila polna vojakov z rjavo prtljago. Skozi široka vrata v ograji je za trenutek ujela pogled na črno gmoto ladje, ki je ležala ob nabrežju in so okrogla okenca v njej bila razsvetljena. Nič ni odgovarjala. Čutila je, da so ji lica blede in vroča in v zmedeni stiski je molila, naj jo Bog vodi in ji pokaže, kaj je njena dolžnost. Ladja je poslala dolg, otožen žvižg v meglo. Če gre, bo jutri na morju s Frankom; jadrata bosta proti Buenos Airesu. Vožnjo sta že plačala. Ali bi se še lahko umaknila, po vsem, kar je storil zanjo? Od stiske ji je postajalo slabo in premikala je ustnice v tihi, vroči molitvi.

MALI OGLASI

Vajenca sprejme Franz Napotnik, trgovina z železnino in stavbnim materialom, Klagenfurt, Pricsterhausgasse 24.

Ročne pletilne stroje svetovnega slovesa pri SATTLER, am Heuplatz, Klagenfurt.